

URZĄD MARSZAŁKOWSKI
WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO
Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej

REGIONALNY OŚRODEK POLITYKI SPOŁECZNEJ

RAPORT Z MONITORINGU WOJEWÓDZKIEGO PROGRAMU PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH NA LATA 2014-2020 za 2015 r.

Kielce, 2016

SPIS TREŚCI

1.	Wprowadzenie	5
2.	Metodologia monitoringu realizacji programu	6
3.	Profilaktyka i rozwiązywanie problemów alkoholowych w województwie świętokrzyskim w 2015 roku	6
	3.1. Uchwały organów gminy dotyczące profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych	7
	3.2. Rynek napojów alkoholowych	10
	3.3. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz osoby odpowiedzialne za realizację gminnych programów	16
	3.4. Pomoc dla osób z problemem alkoholowym, przeciwdziałanie przemocy w rodzinie	21
	3.5. Profilaktyka szkolna i środowiskowa	25
	3.6. Nietrzeźwość w miejscach publicznych	29
	3.7. Edukacja publiczna oraz współpraca z innymi samorządami	31
	3.8. Finansowanie poszczególnych zadań w ramach gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych	41
4.	Naruszenie prawa przez osoby będące pod wpływem alkoholu	45
5.	Wybrane dane z lecznictwa odwykowego województwa świętokrzyskiego	50
	5.1. Pacjenci zobowiązani do leczenia i leczeni w placówkach uzależnienia od alkoholu	50
	5.2. Osoby pijące alkohol szkodliwie	53
	5.3. Osoby uzależnione od alkoholu i innych substancji	54
	5.4. Dzieci i młodzież z rodzin alkoholowych	54
	5.5. Przyjmowanie do leczenia osób o różnych dysfunkcjach zdrowotnych	55
	5.6. Placówki leczenia uzależnienia od alkoholu w województwie świętokrzyskim	56
	5.7. Poradnie leczenia uzależnień	57
	5.8. Dienne oddziały terapii uzależnienia od alkoholu	60
	5.9. Całodobowe oddziały terapii uzależniania od alkoholu	63
	5.10. Oddział leczenia alkoholowych zespołów abstynencyjnych	66
	5.11. Hostele	66

6.	Działania Samorządu Województwa Świętokrzyskiego w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych	69
7.	Wnioski	71
8.	Rekomendacje	74
9.	Załączniki	77
10.	Spis wykresów i tabel	83

1. Wprowadzenie

Podstawą działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych jest *ustawa z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi* (Dz.U. 2016 poz. 487 z późn. zm.). Ustawa określa kierunki polityki państwa w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych. Kompleksowo reguluje zagadnienia dotyczące profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, wskazuje zadania z tego zakresu oraz podmioty odpowiedzialne za ich realizację.

Podmiotami wyznaczonymi przez ustawodawcę do realizacji zadań z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych są organy administracji rządowej, samorządowej, organizacje pozarządowe, kościoły i związki wyznaniowe. Przekazuje ona większość kompetencji, obowiązków i środków finansowych na rozwiązywanie problemów alkoholowych gminom, ponieważ bardziej rozumieją specyfikę lokalną i jej zasoby, dlatego mogą skuteczniej opracowywać środki zaradcze i naprawcze.

Zgodnie z *ustawą o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi*, polski system profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oparty jest na trzech wzajemnie komplementarnych programach działań realizowanych na różnych poziomach administracji:

1. **Gminne Programy Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych** – uchwalane każdego roku i realizowane przez samorządy gminne. Ustawa określa najważniejsze zadania oraz wskazuje źródło finansowania tych zadań.
2. **Wojewódzkie Programy Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych** realizowane na szczeblu samorządów województw.
3. **Narodowy Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych** wskazujący zadania realizowane przez organy administracji rządowej oraz Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. PARPA koordynuje realizację pięcioletniego Programu, a także integruje wszystkie trzy obszary działań: centralny, wojewódzki i gminny – formułując spójne dla nich kategorie zagadnień i cele strategiczne.

Zadaniem Samorządu Województwa jest opracowanie Wojewódzkiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, koordynacja jego realizacji, udzielanie pomocy merytorycznej instytucjom i osobom fizycznym realizującym zadania

objęte tym programem oraz współdziałanie z innymi organami administracji publicznej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych.

Zadania Samorządu Województwa w tym obszarze realizuje Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej.

2. Metodologia monitoringu realizacji programu

Opracowanie i realizacja „Wojewódzkiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w regionie świętokrzyskim na lata 2014-2020” to zadanie wynikające z art. 21 ustawy o pomocy społecznej, a także art. 4 pkt. 1-4 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi z dnia 26 października 1982 roku. Uchwałą Nr XLV/810/14 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 21 lipca 2014 roku, został przyjęty do realizacji "Wojewódzki Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w regionie świętokrzyskim na lata 2014-2020".

Monitoring Programu został przeprowadzony poprzez obserwację określonych wskaźników obrazujących postęp we wdrażaniu programu. Celem monitoringu jest uzyskanie informacji zwrotnej na temat realizacji programu. Monitoring realizowany został na podstawie analizy danych z 4 obszarów: Wojewódzkiego Ośrodka Terapii Uzależnienia i Współuzależnienia, Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Komendy Wojewódzkiej Policji w Kielcach oraz Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej UMWŚ.

3. Profilaktyka i rozwiązywanie problemów alkoholowych w województwie świętokrzyskim w 2015 roku

W niniejszym rozdziale przedstawione zostaną dane uzyskane z Ankiety opracowanej przez Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (PARPA G1), która stanowi roczne sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych. Ankiety zbierane są przez Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, na tej podstawie sporządzane są zestawienia statystyczne obrazujące sytuację w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych na terenie kraju oraz w poszczególnych regionach.

Analiza objęła dane dotyczące: uchwał organów gminy dotyczących profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, gminnych komisji rozwiązywania problemów

alkoholowych, rynku napojów alkoholowych, pomocy dla osób z problemem alkoholowym, profilaktyki szkolnej i środowiskowej, nietrzeźwości w miejscach publicznych, edukacji publicznej oraz współpracy z samorządami oraz finansowania poszczególnych zadań w ramach gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania programów alkoholowych.

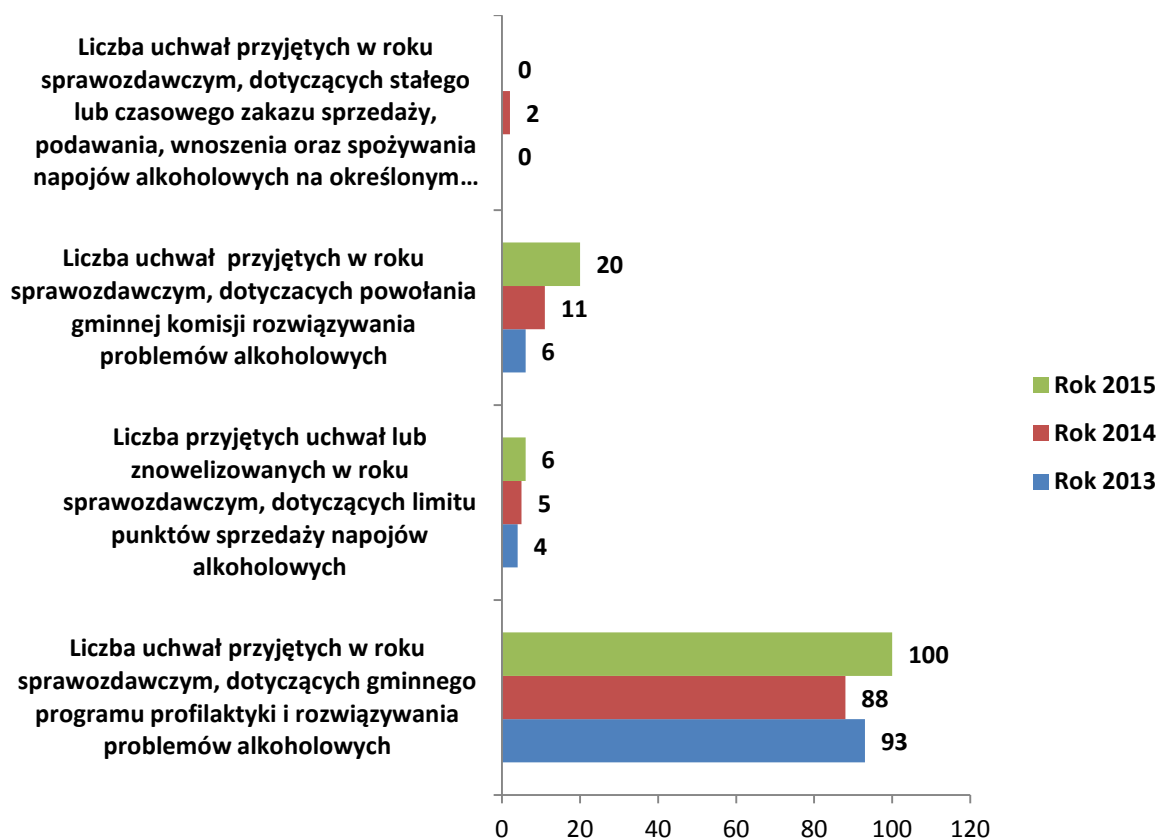
W 2015 roku **100** świętokrzyskich gmin przesłało ankiety PARPA G1 (ankiet nie przesłały gminy: Iwaniska i Bałtów).

3.1. Uchwały organów gminy dotyczące profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych

Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi stanowi: prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych należy do zadań własnych gminy. Nadużywanie alkoholu powoduje wiele szkód społecznych, tj.: zakłócenia bezpieczeństwa publicznego, przestępczość, wypadki drogowe, przemoc w rodzinie, ubóstwo i bezrobocie. Dlatego działania w zakresie zapobiegania problemom alkoholowym i rozwiązywania ich powinny być przedmiotem szczególnej troski ze strony organów administracji rządowej i samorządowej. Ich realizacja prowadzona jest w oparciu o Gminne Programy Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Zadaniem tego typu Programów jest zapobieganie powstawaniu nowych problemów alkoholowych, zmniejszenie rozmiarów tych, które aktualnie występują oraz zwiększenie zasobów niezbędnych do pokonywania już istniejących problemów.

W 2015 roku **100 świętokrzyskich gmin podjęło uchwały** przyjmujące ***gminne programy profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych***. Liczba przyjętych lub znowelizowanych uchwał w sprawie limitu punktów sprzedaży napojów alkoholowych w roku 2015 wyniosła **6**. W roku prowadzonego monitoringu **20** gmin powołało gminne komisje rozwiązywania problemów alkoholowych, co stanowi wzrost o **9** w stosunku do 2014 roku.

W 2015 roku nie odnotowano na terenie gmin regionu uchwał dotyczących stałego lub czasowego zakazu sprzedaży, podawania, wnoszenia oraz spożywania napojów alkoholowych.

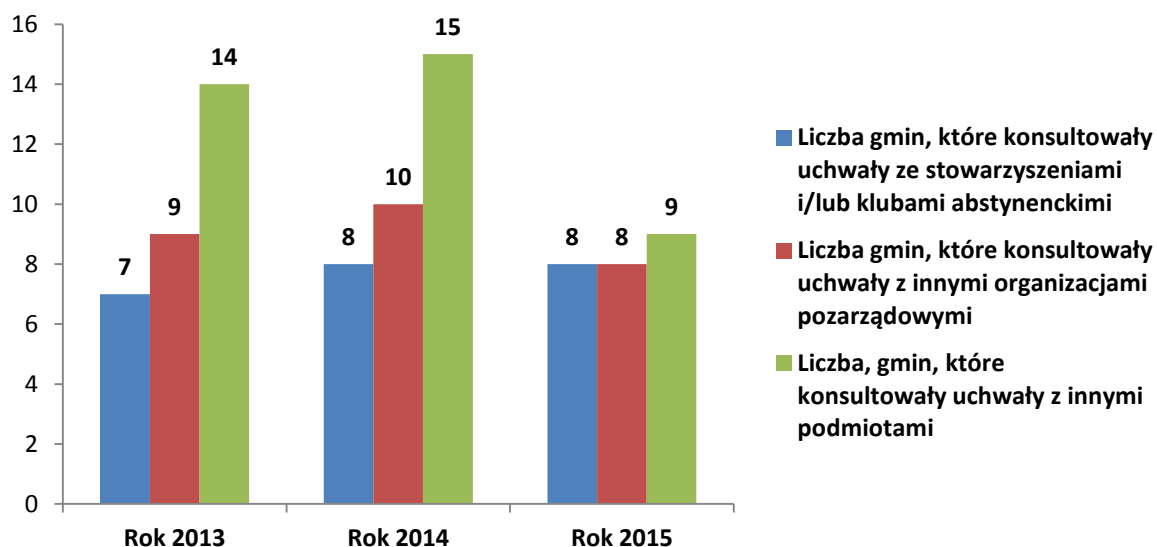
Wykres 1. Uchwały organów gminy dotyczące profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych w województwie świętokrzyskim w latach 2013-2015.

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie danych z PARPA.

Zgodnie z art. 5 ust. 2 pkt 3 *Ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie*, samorząd gminny ma obowiązek wzajemnego konsultowania z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 projektów aktów normatywnych w dziedzinach dotyczących działalności statutowej tych organizacji. Konsultacje mają na celu zapoznanie z projektem dokumentu oraz zebranie opinii, uwag, sugestii w odniesieniu do zapisów dokumentu.

W 2015 r., podobnie jak w roku 2014, zaledwie **8** gmin konsultowało uchwały ze stowarzyszeniami i klubami abstynenckimi lub innymi organizacjami pozarządowymi, natomiast **9** gmin zapytało o opinię inne podmioty (o sześć mniej w odniesieniu do roku poprzedniego). Dane te wskazują, iż mechanizm konsultacji społecznych uchwał dotyczących gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych nadal nie jest powszechny wśród gmin naszego regionu. Konsultacje są kluczowym sposobem włączania społeczności lokalnej w proces podejmowania decyzji. Ich głównym celem jest nawiązanie dialogu pomiędzy mieszkańcami a władzą samorządową, poprawa jakości decyzji i legislacji. Komunikacja zwrotna pozwala na wychwycenie błędów i stworzenie bardziej racjonalnego

rozwiązania. Decyzje mogą wtedy uwzględniać zróżnicowane potrzeby mieszkańców, grup, środowisk. Przy poszukiwaniu optymalnego rozwiązania duże znaczenie może mieć wiedza mieszkańców o występujących problemach.

Wykres 2. Konsultowanie uchwał z innymi podmiotami.

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie danych z PARPA.

Problem lokalizacji punktu sprzedaży napojów alkoholowych regulowany jest w polskim porządku prawnym po części drogą ustawową, po części na szczeblu lokalnym. Ustawodawca przekazał organom gminnym kompetencje do ustalania limitów liczby punktów sprzedaży, do określania katalogu tzw. obiektów chronionych i ustalania zasad mierzenia odległości pomiędzy punktami sprzedaży, a obiektami chronionymi.

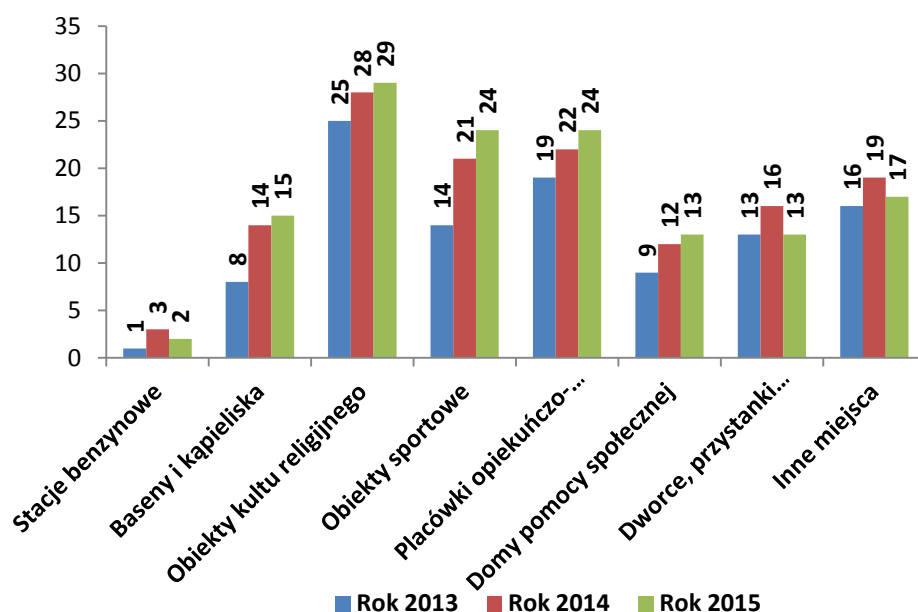
Zasady lokalizacji punktów sprzedaży alkoholu zostały uregulowane w art. 12 i 14 *Ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi*. W art. 14 ww. ustawy ustawodawca wskazuje na pewne obiekty chronione objęte zakazem sprzedaży, podawania i spożywania napojów alkoholowych na ich terenie.

Katalog ustawowych obiektów chronionych obejmuje:

- tereny zakładów i placówek oświatowo-wychowawczych, opiekuńczych i domów studenckich,
- zakłady pracy,
- miejsca zbiorowego żywienia pracowników,
- masowe zgromadzenia,

- ośrodki i obiekty komunikacji publicznej (wyjątek - wagony restauracyjne, dopuszczalna sprzedaż napojów o zawartości poniżej 4.5 % alkoholu i piwa),
- obiekty wojskowe,
- domy wypoczynkowe,
- ośrodki szkoleniowe.

Na przestrzeni lat 2013-2015 w regionie świętokrzyskim obserwowano tendencję rosnącą w przypadku wydawania zakazów przez rady gminy w zakresie sprzedaży napojów alkoholowych. Najwięcej zakazów spożywania alkoholu w 2015 roku rady gminy wydały w przypadku miejsc kultu religijnego – 29 (28 – w roku 2014). Szczegółowy wykaz prezentuje wykres 3.

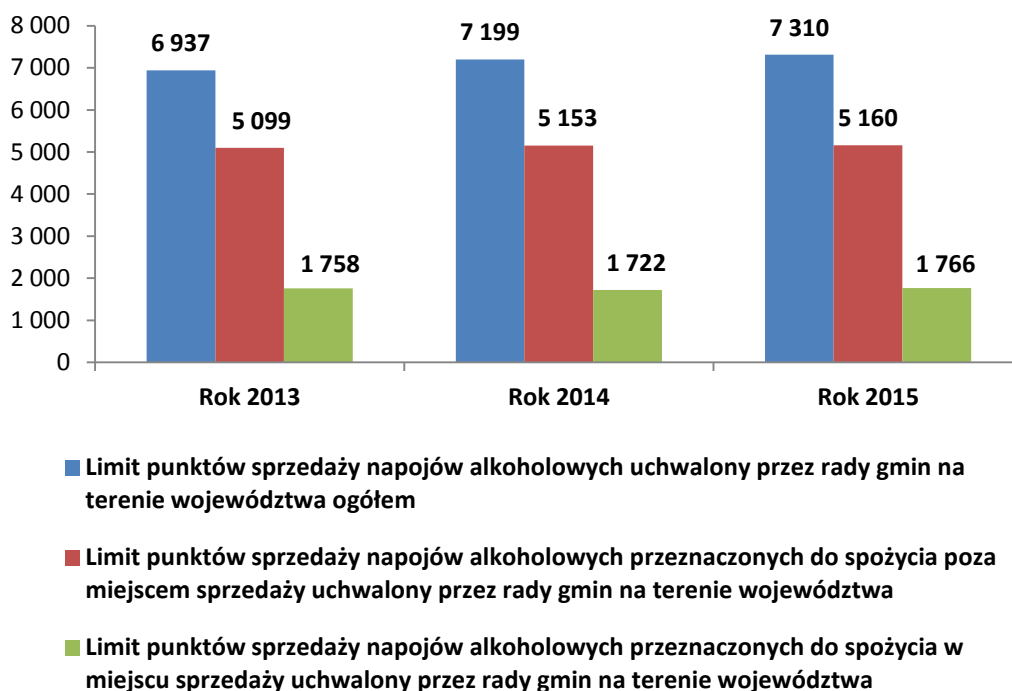
Wykres 3. Liczba gmin w województwie, w których w roku sprawozdawczym obowiązywał uchwalony przez radę gminy zakaz sprzedaży, podawania, wnoszenia oraz spożywania napojów alkoholowych w wyznaczonych miejscach.

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie danych z PARPA.

3.2. Rynek napojów alkoholowych

Rada gminy ustala, w drodze uchwały, dla terenu gminy (miasta) liczbę punktów sprzedaży napojów zawierających powyżej 4,5% alkoholu (z wyjątkiem piwa), przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży, jak i w miejscu sprzedaży.

W 2015 roku świętokrzyskie rady gmin uchwaliły limit punktów sprzedaży napojów alkoholowych wynoszący w sumie **7 310**, czyli o **111** więcej niż w roku 2014. Limit punktów sprzedaży napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży w 2015 roku wyniósł **5 160** – w odniesieniu do roku 2014 wzrósł o **7**. W przypadku limitu punktów sprzedaży napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży, w roku 2015 w odniesieniu do roku 2014 zwiększył się o **44** punkty.

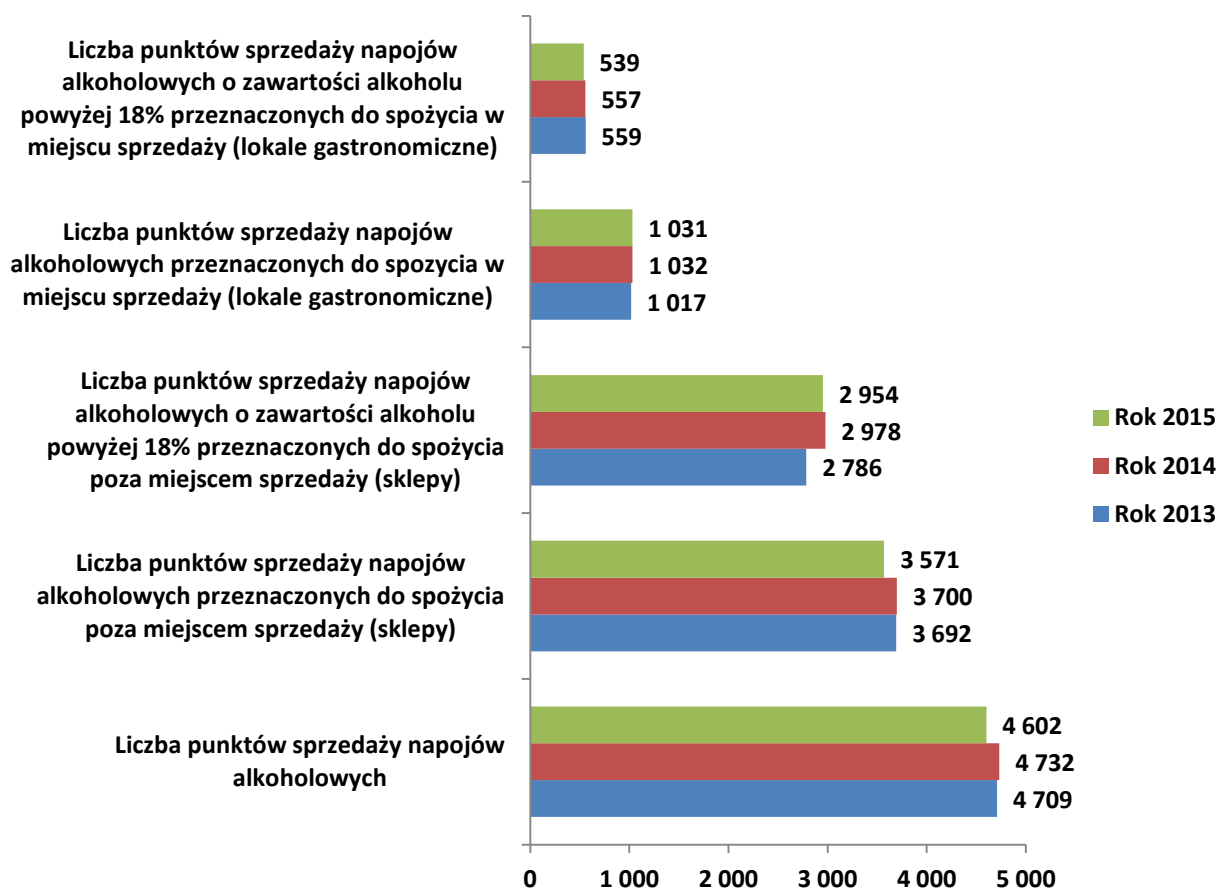
Wykres 4. Limit punktów sprzedaży napojów alkoholowych uchwalony przez gminy na terenie województwa świętokrzyskiego.

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie danych z PARPA.

Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych na terenie województwa świętokrzyskiego w 2015 roku wyniosła **4 602** (spadek o **3%** w porównaniu do roku 2014). Spadła o **4%** liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży (sklepy) – z **3 700** w roku 2014 do **3 571** w roku 2015. W przypadku liczby punktów sprzedaży napojów alkoholowych o zawartości alkoholu powyżej 18% przeznaczonymi do spożycia poza miejscem sprzedaży (sklepy), w roku 2015 ich liczba spadła o **4%** w odniesieniu do roku 2014.

Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia w lokalach gastronomicznych (miejscu sprzedaży) w 2015 roku wyniosła **1 031** (spadek o **1** punkt w porównaniu do roku 2014). Zmalała liczba punktów sprzedaży napojów

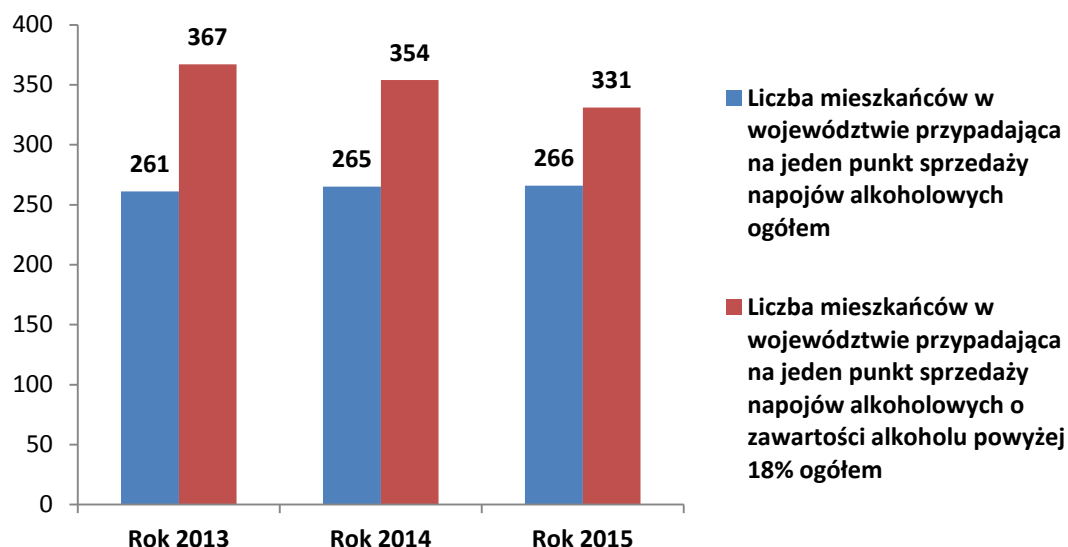
alkoholowych o zawartości alkoholu powyżej 18% przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży – spadek z 557 w roku 2014 do 539 w roku 2015.

Wykres 5. Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych.

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie danych z PARPA.

W 2015 roku w regionie świętokrzyskim poziom dostępności alkoholu mierzony liczbą mieszkańców przypadających na jeden punkt sprzedaży napojów alkoholowych nie zmienił się w sposób znaczący w stosunku do roku poprzedniego. Na jeden punkt sprzedaży napojów alkoholowych przypadło **266** mieszkańców województwa, o **1** więcej niż w roku 2014. Liczba mieszkańców w województwie świętokrzyskim przypadająca na jeden punkt sprzedaży napojów alkoholowych o zawartości alkoholu powyżej 18% w 2015 roku wyniosła **331** i była niższa o **23** w porównaniu do roku 2014.

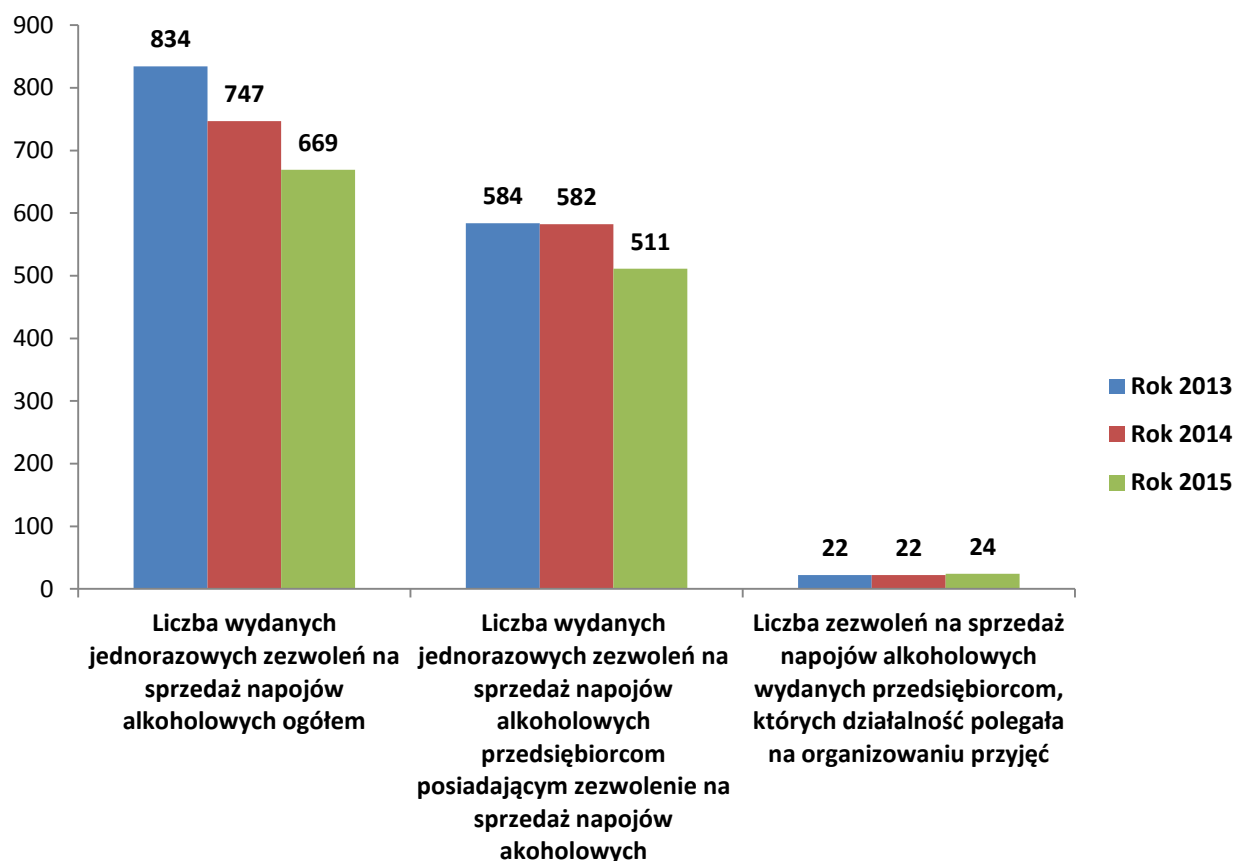
Wykres 6. Liczba mieszkańców w województwie przypadająca na jeden punkt sprzedaży napojów alkoholowych.

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie danych z PARPA.

Jednorazowe zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych wydawane są na okres do 2 dni, wyłącznie przedsiębiorcom posiadającym zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych oraz jednostkom Ochotniczych Straży Pożarnych.

Liczba wydanych jednorazowych zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych ogółem w 2015 roku w regionie wyniosła (**669**) i była o **10%** niższa niż w 2014 roku (**747**). Liczba wydanych jednorazowych zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych przedsiębiorcom posiadającym zezwolenie na sprzedaż napojów alkoholowych spadła o **12%** w odniesieniu do roku 2014.

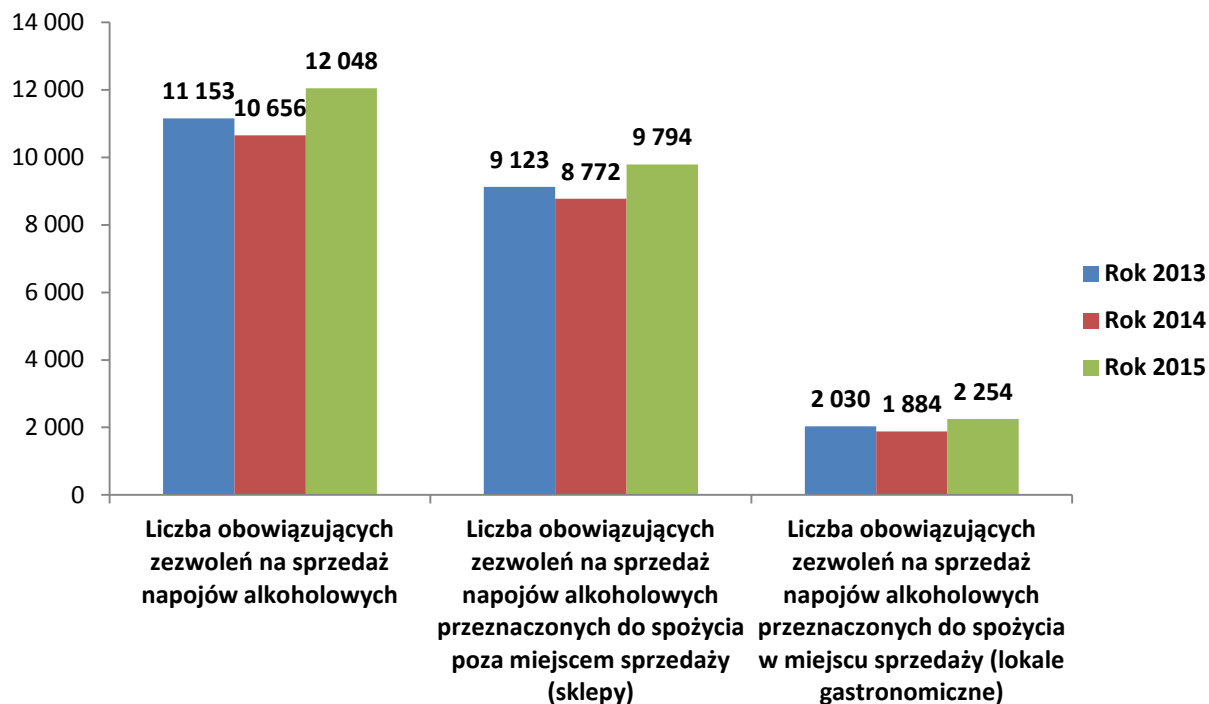
Przedsiębiorcom, których działalność polega na organizacji przyjęć, zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych wydawane są na okres do 2 lat. Na terenie regionu liczba zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych wydanych przedsiębiorcom, których działalność polegała na organizowaniu przyjęć w 2015 roku wyniosła **24**, i wzrosła o **2** w odniesieniu do roku 2014.

Wykres 7. Liczba jednorazowych zezwoleń oraz zezwoleń wydanych przedsiębiorcom.

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie danych z PARPA.

W 2015 roku liczba obowiązujących zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych wyniosła **12 048** i wzrosła o **13%** w porównaniu do roku 2014. Liczba obowiązujących zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży (sklepy) w 2015 roku ukształtowała się na poziomie **9 794** i również wzrosła o **12 %** w odniesieniu do roku 2014. Podobną tendencję obserwowano w przypadku liczby obowiązujących zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży (lokal gastronomiczne), gdzie liczba ta wzrosła o **20 %** z **1 884** zezwoleń w roku 2014 do **2 254** zezwoleń w roku 2015.

Wykres 8. Liczba zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych.

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie danych z PARPA.

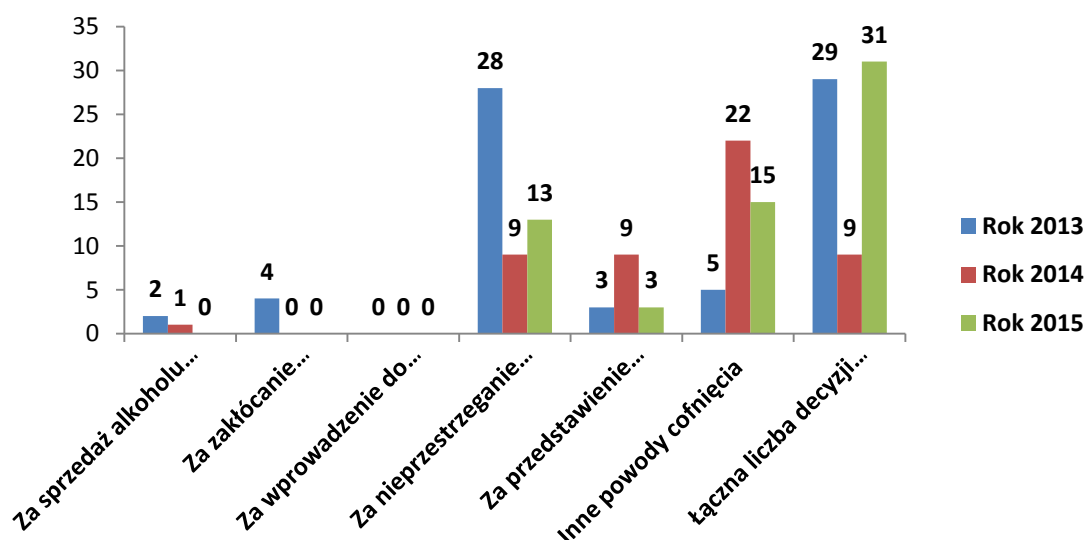
Na terenie województwa świętokrzyskiego wolumen wartości sprzedaży napojów alkoholowych w 2015 roku wyniósł 840 356 662,00 zł i był o **21%** niższy niż w 2014 roku. Godny uwagi jest fakt, iż w 2015 roku w odniesieniu do roku 2014 znacznie zmalała sprzedaż napojów alkoholowych powyżej 18%, a wzrosła sprzedaż napojów alkoholowych od 4,5% do 18% z wyjątkiem piwa. Szczegóły obrazuje poniższa tabela.

Tabela 1. Wartość alkoholu sprzedanego w województwie świętokrzyskim.

Lp.	Wyszczególnienie	Rok 2013	Rok 2014	Rok 2015
1	Wartość sprzedaży napojów alkoholowych do 4,5% oraz piwa	333 947 584 zł	386 914 314 zł	372 708 342 zł
2	Wartość sprzedaży napojów alkoholowych od 4,5% do 18% z wyjątkiem piwa	78 854 878 zł	64 357 595 zł	88 596 664 zł
3	Wartość sprzedaży napojów alkoholowych powyżej 18%	340 065 040 zł	450 337 548 zł	379 051 655 zł
4	Suma wartości sprzedaży napojów alkoholowych	753 696 253 zł	1 063 201 083 zł	840 356 662 zł

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie danych z PARPA.

W 2015 roku łączna liczba decyzji dotyczących cofnięcia i wygaśnięcia zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych, uchylonych przez SKO wyniosła **31** i wzrosła o **22 decyzje** w odniesieniu do roku 2014. Wśród najczęściej podawanych przyczyn cofnięcia zezwoleń w 2015 roku wymieniano: przedstawianie fałszywych danych w oświadczeniu o wartości sprzedaży napojów alkoholowych (3), nieprzestrzeganie warunków określonych w ustawie o wychowaniu w trzeźwości (...) art.18 ust.7 pkt 1-8 (13) oraz inne powody cofnięcia (15). Szczegóły prezentuje wykres 9.

Wykres 9. Liczba cofniętych zezwoleń.

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie danych z PARPA.

3.3. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz osoby odpowiedzialne za realizację gminnych programów

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych jest organem podejmującym czynności zmierzające do ograniczania spożycia napojów alkoholowych oraz do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego.

W 2015 roku liczba członków w gminnych komisjach rozwiązywania problemów alkoholowych wyniosła **408** osób było to mniej w stosunku do 2014 roku o **290** osób. Liczba zespołów podejmujących czynności zmierzające do orzeczenia zastosowania wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego w 2015 roku wyniosła **14** (22 w roku 2014). Wzrosła również liczba zespołów

inicjujących działania w zakresie określonym w art. 41 ust. 1 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, liczba zespołów opiniujących zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych – spadła o **6** punktów, z 16 w roku 2014 do **10** w roku 2015. Wysokość środków finansowych przeznaczonych na funkcjonowanie gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych w 2015 roku wyniosła 1 994 639 zł. Szczegóły prezentuje poniższa tabela.

Tabela 2. Gminne komisje rozwiązywania problemów alkoholowych.

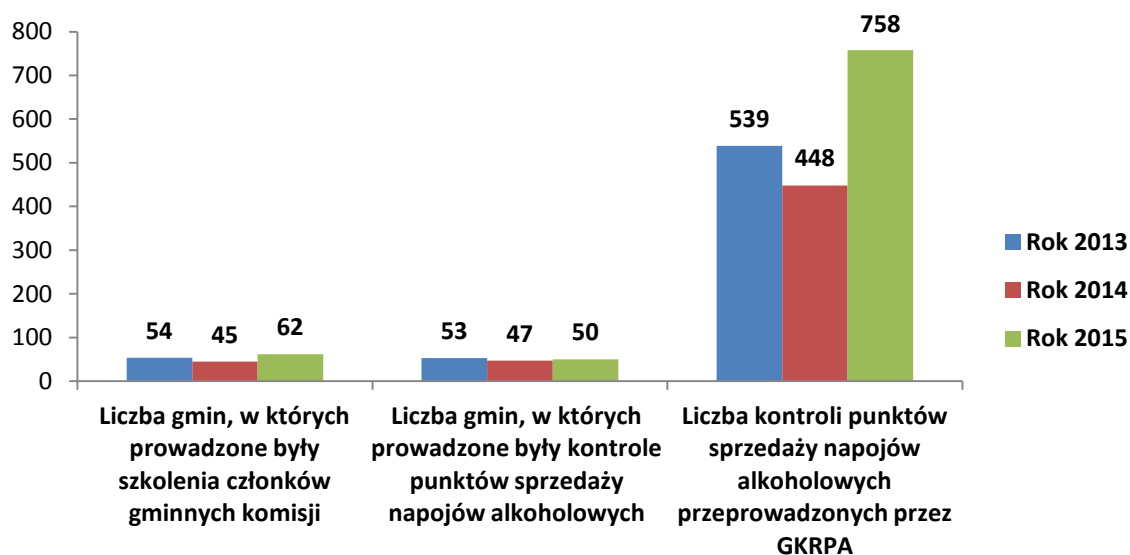
L.p.	Wyszczególnienie	Rok 2013	Rok 2014	Rok 2015
1	Liczba członków w gminnych komisjach	715	698	408
2	Liczba zespołów podejmujących czynności zmierzające do orzeczenia zastosowania wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego	19	22	14
3	Liczba zespołów inicjujących działania w zakresie określonym w art. 41 ust. 1 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi	8	10	5
4	Liczba zespołów opiniujących zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych	15	16	10
5	Liczba zespołów dokonujących kontroli przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwolenia	15	20	12
6	Liczba innych zespołów	4	6	5
7	Wysokość środków finansowych przeznaczonych na funkcjonowanie gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych (w zł)	1 395 820,00	1 481 488,00	1 994 639,00

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie danych z PARPA.

W 2015 roku w **62** gminach zorganizowano szkolenia dla członków gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych. Koszt szkoleń w 2015 roku pochłonął środki finansowe w wysokości 79 442,60 zł, tj. więcej o **67%** w stosunku do 2014 r.

W 2015 roku w **50** gminach przeprowadzono kontrole punktów sprzedaży napojów alkoholowych przez gminne komisje rozwiązywania problemów alkoholowych. Liczba

kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych przeprowadzonych przez GKRPA wyniosła **758** – o **310** więcej kontroli niż w roku 2014.

Wykres 10. Szkolenia członków gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych oraz kontrole punktów sprzedaży napojów alkoholowych przeprowadzonych przez GKRPA.

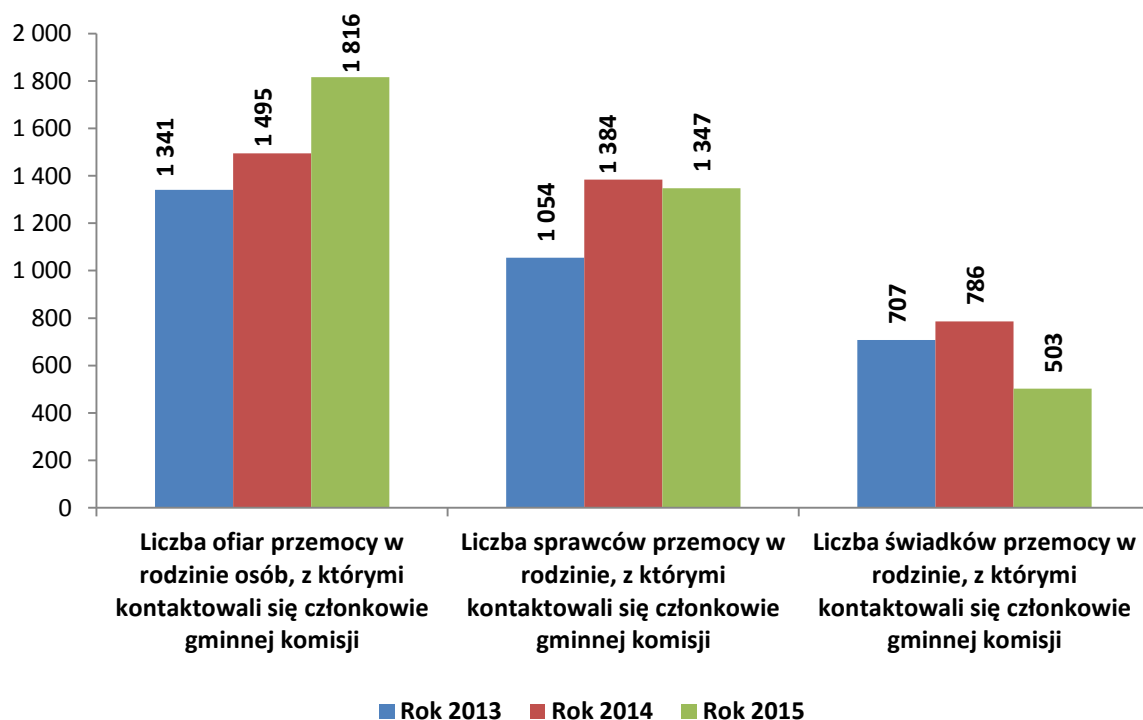
Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie danych z PARPA.

Liczba osób, z którymi członkowie gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych przeprowadzili w 2015 roku rozmowy interwencyjno-motywuujące w związku z nadużywaniem alkoholu wyniosła **4 354** (4 494 osoby w roku 2014), a liczba osób, w stosunku do których gminna komisja rozwiązywania problemów alkoholowych podjęła w 2015 roku czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego to **2 669** (2 516 w 2014 roku i 2 191 w roku 2013). Liczba osób uzależnionych od alkoholu, wobec których GKRPA wystąpiły w 2015 roku do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego ukształtowała się na poziomie **1 685**, w 2014 - 1 646 osób (wzrost o **182** osoby w stosunku do roku 2014). W obydwu przypadkach widać tendencję wzrostową.

W związku z realizacją procedury zobowiązania do leczenia odwykowego, do GKRPA trafiają również osoby, w rodzinach których dochodziło do przemocy. Ustawa o pomocy społecznej nakłada na członków GKRPA zadania: współpracę w zespołach interdyscyplinarnych i grupach roboczych oraz realizację procedury Niebieskiej Karty.

W 2015 roku na terenie województwa świętokrzyskiego liczba ofiar przemocy w rodzinie, z którymi kontaktowali się członkowie GKRPA wyniosła **1 816** osób i wzrosła

o 22% w stosunku do roku 2014. Liczba sprawców przemocy w rodzinie, z którymi kontaktowali się członkowie gminnej komisji spadła z 1384 w roku 2014 do 1 347 w roku 2015 (spadek o 3%). Szczegóły prezentuje wykres 11.

Wykres 11. Prace gminnej komisji - pomoc ofiarom przemocy.

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie danych z PARPA.

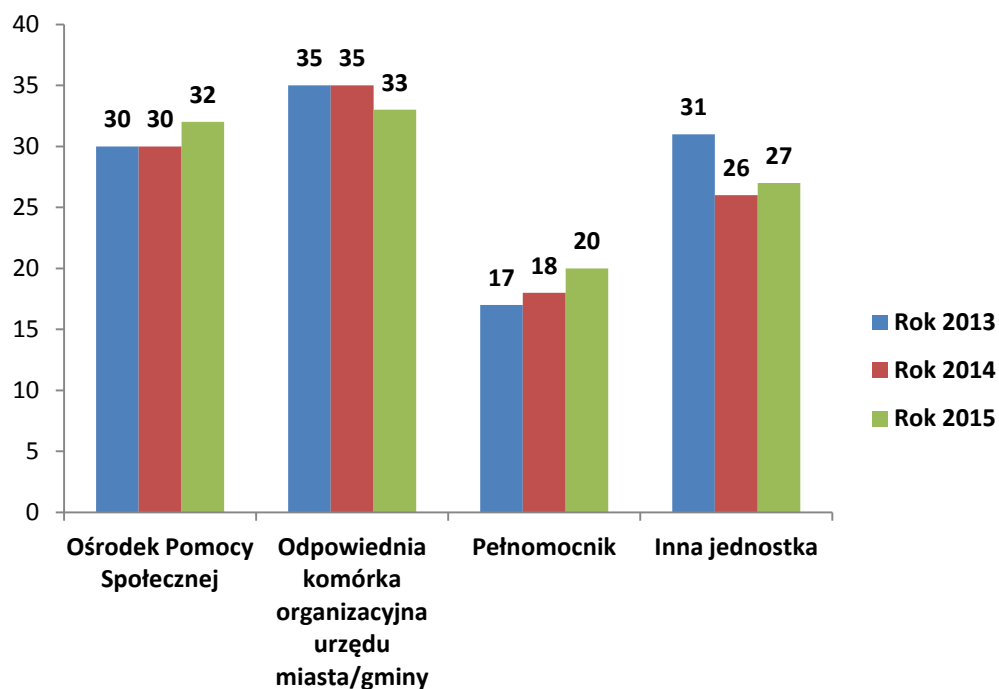
W 2015 w 27 gminach roku GKRPA uruchomiła procedurę Niebieskiej Karty (w roku 2014 liczba ta wyniosła 21), a liczba działań zmierzających do jej uruchomienia wyniosła 350, czyli o 141 więcej niż w roku 2014 (209). Liczba gmin, w których prowadzono rozmowy z osobą nadużywającą alkoholu w związku ze stosowaniem przez nią przemocy w 2015 roku była równa 70, a liczba gmin, w których motywowano sprawców przemocy do udziału w programie korekcyjnym/terapii 35. Szczegóły prezentuje tabela 3.

Tabela 3. Działania podejmowane przez gminną komisję wobec członków rodzin, w których dochodziło do przemocy.

Lp.	Wyszczególnienie	Rok 2013	Rok 2014	Rok 2015
1	Liczba gmin, w których uruchomiono procedurę NK	19	21	27
	Liczba w/w działań podjętych przez gminy	121	209	350
2	Liczba gmin, w których prowadzono rozmowy z osobą nadużywającą alkoholu w związku ze stosowaniem przez nią przemocy	72	75	70
	Liczba w/w działań podjętych przez gminy	1 088	1163	1295
3	Liczba gmin, w których motywowano sprawców przemocy do udziału w programie korekcyjnym/terapii	47	60	35
	Liczba w/w działań podjętych przez gminy	623	764	756

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie danych z PARPA.

W 2015 roku realizatorem gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych w 32 przypadkach był Ośrodek Pomocy Społecznej, a w 33 odpowiednia komórka organizacyjna urzędu miasta/gminy. W 2015 roku pełnomocnik pełnił rolę realizatora programu w 20 gminach, w 2014 – 18, a w roku 2013 - w 17. Realizatorami gminnego programu w 27 przypadkach w 2015 roku były inne jednostki (wykres 12).

Wykres 12. Realizator gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie danych z PARPA.

3.4. Pomoc dla osób z problemem alkoholowym, przeciwdziałanie przemocy w rodzinie

W 2015 roku na terenie województwa świętokrzyskiego funkcjonowało **71** grup AA (63 w roku 2014). Liczba grup AL-ANON w 2015 roku wzrosła o **5** w odniesieniu do roku 2014 i wyniosła **19**. Natomiast w 2015 roku funkcjonowała tylko **1** grupa AL-ATEEN.

W 2015 roku w regionie funkcjonowało 20 stowarzyszeń (klubów abstynenckich) Liczba samopomocowych grup DDA w 2015 roku wyniosła **6**.

Tabela 4. Grupy pomocowe i samopomocowe.

Lp.	Wyszczególnienie	Rok 2013	Rok 2014	Rok 2015
1	Liczba grup AA	65	63	71
	Wysokość środków przeznaczonych na powyższe zadanie (w zł)	53 739,62	56 144,57	76 922,30
2	Liczba grup AL-ANON	13	14	19
	Wysokość środków przeznaczonych na powyższe zadanie (w zł)	3 500,00	0	4 345,00

3	Liczba grup AL-ATEEN	2	1	1
	Wysokość środków przeznaczonych na powyższe zadanie (w zł)	300,00	0	0
4	Liczba stowarzyszeń abstynenckich (klubów abstynenta)	13	21	20
	Wysokość środków przeznaczonych na powyższe zadanie (w zł)	340 902,00	308 607,71	519 649,00
5	Liczba samopomocowych grup DDA	4	6	6
	Wysokość środków przeznaczonych na powyższe zadanie(w zł)	5 280,00	5 640,00	1 872,00

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie danych z PARPA.

Na terenie regionu w 2015 roku funkcjonowały **94** punkty konsultacyjne dla osób z problemem alkoholowym – o **4** więcej niż w roku 2014. Liczba udzielonych konsultacji w 2015 roku wyniosła **4 739**. Liczba osób doznających przemocy w rodzinie, którym udzielono konsultacji w ww. punktach w 2015 roku wyniosła **990** osób, natomiast liczba osób stosujących przemoc w rodzinie, którym udzielono pomocy - **629** (wzrost o 54 przypadki w odniesieniu do roku poprzedniego). W 2015 roku łącznie udzielono **10 773** porad dla **8 240** osób. Szczegóły prezentuje tabela 5.

Tabela 5. Klienci punktów konsultacyjnych dla osób z problemem alkoholowym.

Lp.	Wyszczególnienie	Rok 2013	Rok 2014	Rok 2015
1	Liczba punktów konsultacyjnych działających w województwie	88	90	94
2	Liczba osób z problemem alkoholowym, którym udzielono konsultacji w w/w punktach	4 947	3 889	4 739
3	Liczba dorosłych członków rodzin osób z problemem alkoholowym, którym udzielono konsultacji w w/w punktach	1 777	1 980	1 882
4	Liczba osób doznających przemocy w rodzinie, którym udzielono konsultacji w w/w punktach	1 011	1 124	990
5	Liczba osób stosujących przemoc w rodzinie, którym udzielono konsultacji w w/w punktach	591	575	629
6	Suma osób, którym udzielono pomocy w punktach konsultacyjnych	8 326	7 568	8 240
7	Suma porad udzielonych w punktach konsultacyjnych	16 698	19 244	10 773

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie danych z PARPA.

W 2015 roku w województwie świętokrzyskim podobnie jak w poprzednim roku funkcjonowało **13** telefonów zaufania. Wysokość środków przeznaczonych na ich funkcjonowanie wyniosła 71 086,22 zł.

Elementem wsparcia i pomocy m.in. dla osób z problemem uzależnienia od alkoholu są podmioty reintegracji społeczno - zawodowej takie jak: Centra Integracji Społecznej (CIS) oraz Kluby Integracji Społecznej (KIS). CIS adresuje swoje działania do osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, przy czym grupa tych osób nie jest ściśle określona w przepisach ustawy o zatrudnieniu socjalnym. W 2015 roku na terenie województwa świętokrzyskiego funkcjonowało **7 Centrów Integracji Społecznej**. Łączna wysokość środków finansowych przeznaczonych w ramach gminnych programów profilaktyki na realizację zajęć reintegracji zawodowej i społecznej prowadzonej w CIS wyniosła 841 022 zł. W 2015 roku liczba uczestników zajęć reintegracji społecznej i zawodowej prowadzonych w CIS wyniosła **574** osób, w tym liczba uzależnionych od alkoholu - **19** osób (w 2014 – 24 osoby). Liczba osób, które zakończyły w 2015 roku realizację indywidualnego programu zatrudnienia socjalnego w CIS wyniosła **351** osób (tabela nr 6).

Tabela 6. Centra Integracji Społecznej.

L.p.	Wyszczególnienie	Rok 2013	Rok 2014	Rok 2015
1	Liczba CIS funkcjonujących na terenie województwa	6	6	7
2	Łączna wysokość środków finansowych przeznaczonych w ramach gminnego programu profilaktyki na zajęcia reintegracji zawodowej i społecznej prowadzonej w CIS (w zł)	645 800	1 074 165,70	841 022
3	Łączna liczba uczestników zajęć reintegracji zawodowej i społecznej prowadzonych w CIS	636	937	574
	W tym liczba osób uzależnionych od alkoholu po zakończeniu leczenia odwykowego	26	24	19
4	Liczba osób, które zakończyły realizację indywidualnego programu zatrudnienia socjalnego w CIS	224	409	351
	W tym liczba osób uzależnionych od alkoholu po zakończeniu leczenia odwykowego	13	15	18

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie danych z PARPA.

Klub Integracji Społecznej to jednostka, której celem jest udzielenie pomocy osobom indywidualnym oraz ich rodzinom w odbudowaniu i podtrzymywaniu umiejętności uczestnictwa w życiu społeczności lokalnej, w powrocie do pełnienia ról społecznych oraz w podniesieniu kwalifikacji zawodowych, jako wartości na rynku pracy. Liczba **Klubów Integracji Społecznej** w 2015 roku wyniosła **8**. Łączna wysokość środków finansowych przeznaczonych w ramach gminnego programu profilaktyki na KIS wyniosła 30 000 zł i zmniejszyła się ponad trzykrotnie w odniesieniu do roku 2014 (101 737,00 zł). Natomiast zwiększyła się łączna liczba uczestników zajęć prowadzonych w KIS w 2015 roku o **27%** z liczbą uczestników **1 322**, w tym liczba osób uzależnionych od alkoholu **72** przypadki (tabela 7).

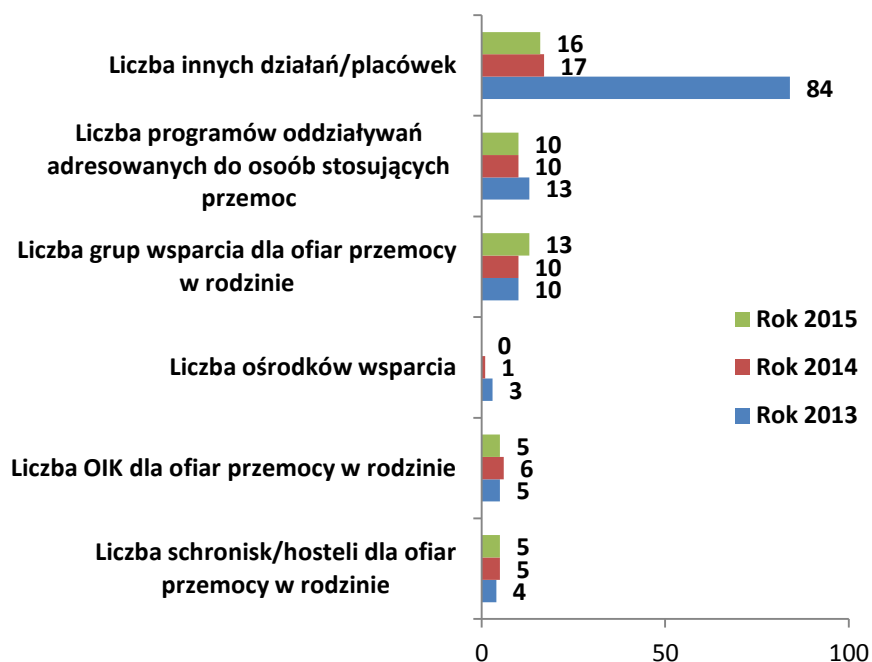
Tabela 7. Kluby Integracji Społecznej.

Lp.	Wyszczególnienie	Rok 2013	Rok 2014	Rok 2015
1	Liczba KIS funkcjonujących na terenie województwa	11	11	8
2	Łączna wysokość środków finansowych przeznaczonych w ramach gminnego programu profilaktyki na KIS (w zł)	55 000,00	101 737,00	30 000,00
3	Łączna liczba uczestników zajęć prowadzonych w KIS	1 087	1 041	1 322
	W tym liczba osób uzależnionych od alkoholu	99	70	72

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie danych z PARPA.

Wśród podmiotów i instytucji działających w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie na obszarze województwa świętokrzyskiego w 2015 roku wymienić można:

- schroniska/hostele dla ofiar przemocy w rodzinie – 5,
- ośrodki interwencji kryzysowej dla ofiar przemocy w rodzinie – 5,
- grupy wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie – 13,
- programy oddziaływań adresowane do osób stosujących przemoc w rodzinie – 10,
- inne – 16.

Wykres 13. Instytucje i grupy działające w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie danych z PARPA.

W 2015 roku nie odnotowano funkcjonowania ośrodka wsparcia, podczas gdy jeszcze w 2013 roku takich placówek istniało 3 w regionie.

3.5. Profilaktyka szkolna i środowiskowa

Zadania realizowane w ramach gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych obejmują:

- profilaktykę uniwersalną – ukierunkowaną na całą populację,
- profilaktykę selektywną – ukierunkowaną na jednostki i grupy zwiększonego ryzyka,
- profilaktykę wskazującą – ukierunkowaną na jednostki (grupy) wysokiego ryzyka oraz rehabilitację.

W 2015 roku liczba gmin, w których prowadzone były programy profilaktyczne rekomendowane przez Krajowe Biuro do Spraw Przeciwdziałania Narkomanii, Ośrodek Edukacji Rozwoju i Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wyniosła 27 – wzrost o ponad 6 % w odniesieniu do roku 2014. W rekomendowanych programach profilaktycznych w 2015 roku uczestniczyło 7 317 młodzieży, tj. o 27% więcej niż w roku 2014. Zwiększyła się również liczba nauczycieli uczestniczących w tych

programach o **12%** z 488 w roku 2014 do 546 w 2015 roku. Wysokość środków finansowych przeznaczonych z budżetów gmin na realizację ww. programów w 2015 roku wyniosła 123 012,00 zł i w stosunku do 2014 wzrosła o **43%**. Szczegóły prezentuje tabela 8.

Tabela 8. Rekomendowane programy profilaktyczne.

Lp.	Wyszczególnienie	Rok 2013	Rok 2014	Rok 2015
1	Liczba gmin, w których prowadzone były programy profilaktyczne rekomendowane przez KBPN, ORE i PARPA	18	18	27
2	Liczba młodzieży uczestniczącej w rekomendowanych programach profilaktycznych	12 676	5 765	7 317
3	Liczba nauczycieli uczestniczących w rekomendowanych programach profilaktycznych	631	488	546
4	Liczba rodziców uczestniczących w rekomendowanych programach profilaktycznych	1 561	1 538	1 466
5	Wysokość środków finansowych przeznaczonych z budżetów gmin na realizację rekomendowanych programach profilaktycznych (w zł)	157 917,00	86 152,33	123 012,00

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie danych z PARPA.

Na terenie gmin prowadzone były również inne niż rekomendowane programy profilaktyczne. W 2015 roku takie programy prowadzone były przez **66** gmin (w roku 2014 - 71). Łączna liczba młodzieży uczestnicząca w tego typu programach wyniosła **73 733** osób i wzrosła w stosunku do roku 2014 o ponad **18%**. W odniesieniu do 2013 roku, w latach 2014 -2015 wzrosła również liczba nauczycieli i rodziców biorących udział w ww. programach. Wysokość środków finansowych przeznaczonych z budżetów gmin na realizację innych programów profilaktycznych w 2015 roku wyniosła 980 242,60 zł (tabela 9).

Tabela 9. Inne (niż rekomendowane) programy profilaktyczne.

Lp.	Wyszczególnienie	Rok 2013	Rok 2014	Rok 2015
1	Liczba gmin, w których prowadzone były inne (niż rekomendowane) programy profilaktyczne	68	71	66
2	Liczba młodzieży uczestniczącej w innych programach profilaktycznych	47 959	54 385	73 733
3	Liczba nauczycieli uczestniczących w innych programach profilaktycznych	2 264	2 318	2 416

4	Liczba rodziców uczestniczących w innych programach profilaktycznych	4 150	7 530	4 871
5	Wysokość środków finansowych przeznaczonych z budżetów gmin na realizację innych programów profilaktycznych (w zł)	538 279,77	627 531,93	980 242,6

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie danych z PARPA.

Gminy prowadziły również inne działania profilaktyczne skierowane do osób i ich rodzin spożywających napoje alkoholowe. Najczęstszą formą takich działań były spektakle profilaktyczne, które zorganizowano w 75 gminach regionu, łącznie dla 30 393 osób. Równie popularne były festyny i inne imprezy plenerowe (poza sportowymi), które zorganizowały 73 gminy, a liczba uczestniczących w nich osób wyniosła 58 932. Nieco mniej, bo 65 gmin organizowało jednorazowe prelekcje i pogadanki z liczbą uczestników 40 090. Najrzadziej na terenach gmin realizowane były programy dla młodzieży z grup ryzyka – realizowano je w 15 gminach, a liczba uczestników wyniosła 2 097 osób. Szczegóły prezentuje tabela nr 10.

Tabela 10. Formy działań profilaktycznych podejmowanych w województwie świętokrzyskim.

L.p.	Wyszczególnienie	Rok 2013	Rok 2014	Rok 2015
1	Liczba gmin, w których prowadzone były jednorazowe prelekcje, pogadanki	60	63	65
	Liczba ich uczestników	26 805	27 753	40 090
2	Wysokość środków przeznaczonych w ramach gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych na jednorazowe prelekcje, pogadanki (w zł)	95 311,00	91 377,20	108 565,70
3	Liczba gmin, w których odbywały się spektakle profilaktyczne	71	69	75
	Liczba ich uczestników	27 834	28 162	30 393
4	Wysokość środków przeznaczonych w ramach gminnego programu PiRPA na spektakle profilaktyczne (w zł)	196 055,00	228 858,02	199 896,60
5	Liczba gmin, w których odbywały się festyny i inne imprezy plenerowe (poza sportowymi)	63	65	73
	Liczba ich uczestników	69 218	50 424	58 932
6	Wysokość środków przeznaczonych w ramach gminnego programu PiRPA na festyny i inne imprezy plenerowe (w zł)	524 530,00	556 070,77	529 592,30
7	Liczba gmin, w których odbywały się imprezy sportowe	50	56	59
	Liczba ich uczestników	27 241	28 306	35 719

8	Wysokość środków przeznaczonych w ramach gminnego programu PiRPA na imprezy sportowe	396 997,00	562 970,14	478 694,60
9	Liczba gmin, w których odbywały się konkursy	51	56	65
	Liczba ich uczestników	15 950	18 680	10 546
10	Wysokość środków przeznaczonych w ramach gminnego programu PARPA na konkursy	109 269,00	188 929,28	110 867,60
11	Liczba gmin, w których realizowane były programy dla młodzieży z grup ryzyka	14	8	15
	Liczba ich uczestników	3 353	824	2 097
12	Wysokość środków przeznaczonych w ramach gminnego programu PARPA na programy dla młodzieży z grup ryzyka	53 272,00	45 717,43	35 268,94

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie danych z PARPA.

Szczególną grupą odbiorców wszelkich działań profilaktycznych oferowanych przez samorządy gminne są dzieci i młodzież z rodzin z problemem alkoholowym. W 2015 roku z kolonii i obozów z programem zajęć socjoterapeutycznych dla dzieci z rodzin z problemem alkoholowym skorzystało **487** osób (w roku 2014 - 338). Wysokość środków finansowych przeznaczonych z budżetów gmin na organizację kolonii i obozów wyniosła 305 398,70 zł. W 2015 roku znacznie więcej dzieci i młodzieży uczestniczyło w koloniach i obozach z programem zajęć profilaktycznych – **4 660** osób, a wysokość środków finansowych przeznaczonych z budżetów gmin na ww. kolonie i obozy osiągnęła wysokość 1 383 635,00 zł (tabela 11).

Tabela 11. Inne działania profilaktyczne skierowane do dzieci i młodzieży.

Lp.	Wyszczególnienie	Rok 2013	Rok 2014	Rok 2015
1	Kolonie i obozy z programem zajęć socjoterapeutycznych dla dzieci z rodzin z problemem alkoholowym-liczba uczestników	457	338	487
2	Wysokość środków finansowych przeznaczonych z budżetów gmin na w/w kolonie i obozy (w zł)	250 440,00	214 641,80	305 398,70
3	Kolonie i obozy z programem zajęć profilaktycznych – liczba uczestników	4 192	4 312	4 660
4	Wysokość środków finansowych przeznaczonych z budżetów gmin na w/w kolonie i obozy (w zł)	1 312 084,89	1 297 547,23	1 383 635,00

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie danych z PARPA.

W 2015 roku programy interwencyjno-profilaktyczne dla młodzieży „eksperymentującej” z substancjami psychoaktywnymi, w tym z alkoholem, realizowane były w 4 gminach. Łącznie uczestniczyło w nich 513 uczniów i 45 nauczycieli oraz wychowawców. Wysokość środków finansowych przeznaczonych w 2015 roku na realizację programów interwencyjno-profilaktycznych dla młodzieży opiewała na kwotę 7 526,00 zł (tabela 12).

Tabela 12. Programy interwencyjno-profilaktyczne dla młodzieży eksperymentującej z substancjami psychoaktywnymi, w tym z alkoholem.

Lp.	Wyszczególnienie	Rok 2013	Rok 2014	Rok 2015
1	Liczba gmin, które zorganizowały programy interwencyjno-profilaktyczne dla młodzieży z problemami alkoholowymi	4	3	4
2	Liczba uczestniczących w ww. programach uczniów	416	527	513
3	Liczba uczestniczących w ww. programach nauczycieli, wychowawców	10	50	45
4	Liczba uczestniczących w ww. programach rodziców	40	345	80
5	Wysokość środków finansowych przeznaczonych na realizację w/w programów (w zł)	6 280,00	0,00	7 526,00

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie danych z PARPA.

3.6. Nietrzeźwość w miejscach publicznych

Definicję stanu nietrzeźwości określa art. 115 § 16 Kodeksu karnego. Zgodnie z tym przepisem zachodzi on, gdy:

1. Zawartość alkoholu we krwi przekracza 0,5 promila albo prowadzi do stężenia przekraczającego tę wartość,
2. Zawartość alkoholu w 1 dm³ wydychanego powietrza przekracza 0,25 mg albo prowadzi do stężenia przekraczającego tę wartość.

Na terenie województwa świętokrzyskiego w 2015 roku zatrzymano 185 osób poniżej 18 roku życia będących pod wpływem alkoholu i umieszczono je w policyjnych izbach

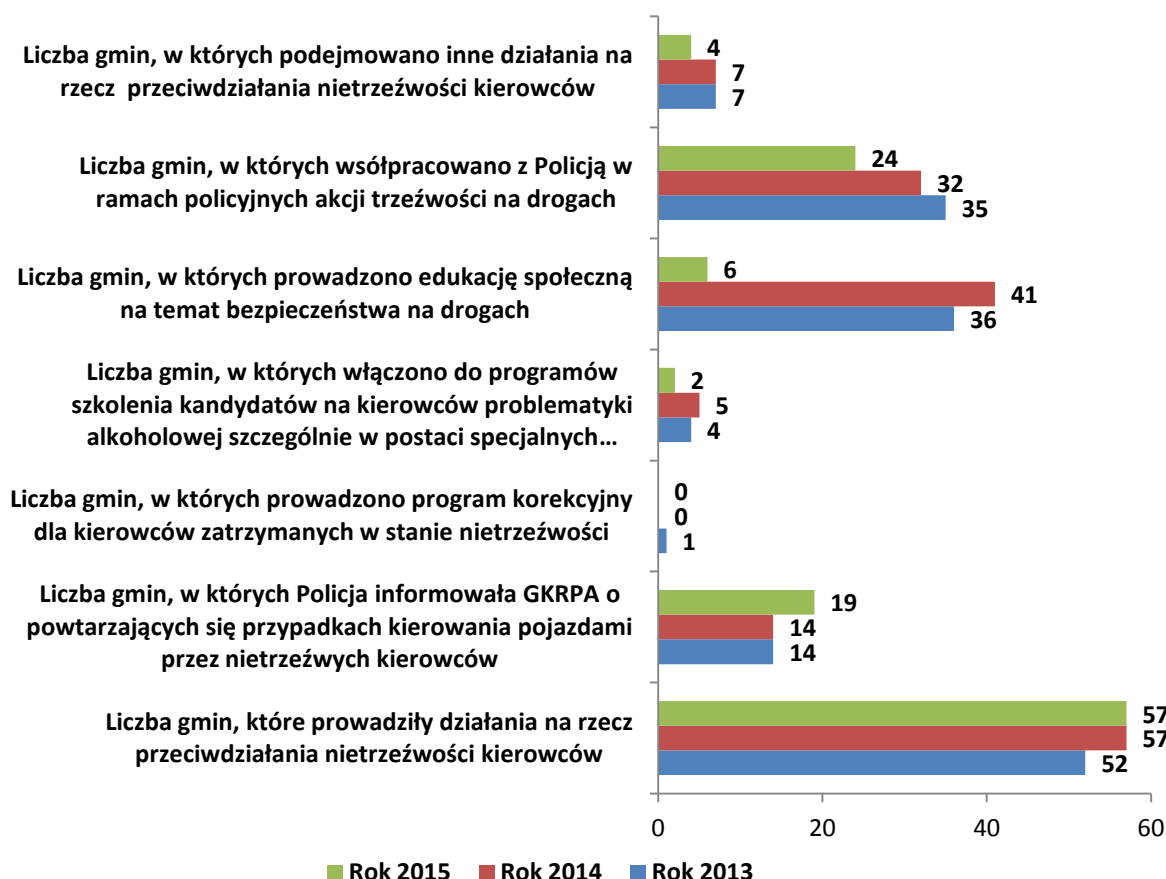
dziecka lub odwieziono do domów rodzinnych – wzrost o **27%** w odniesieniu do roku 2014. W 2015 roku odnotowano spadek o **16%** wśród osób nietrzeźwych zatrzymanych przez funkcjonariuszy Policji w celu wytrzeźwienia w pomieszczeniach policyjnych (tabela 13).

Tabela 13. Działania gmin w zakresie nietrzeźwości w miejscach publicznych.

Lp.	Wyszczególnienie	Rok 2013	Rok 2014	Rok 2015
1	Liczba nietrzeźwych osób poniżej 18 roku życia zatrzymanych w policyjnych izbach dziecka lub dowiezionych do domów rodzinnych	192	146	185
2	Liczba zatrzymań osób nietrzeźwych w celu wytrzeźwienia w pomieszczeniach policyjnych	6 716	6 952	5 856
3	Liczba osób nietrzeźwych przewiezionych do izby wytrzeźwień w innej gminie	167	288	380

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie danych z PARPA.

Samorządy gminne czynnie angażują się w działania na rzecz przeciwdziałania nietrzeźwości kierowców. Liczba gmin, które prowadziły tego typu akcje w 2015 roku podobnie jak w 2014 r. wyniosła **57**. Natomiast zwiększyła się o **5** liczba gmin, w których Policja informowała gminną komisję rozwiązywania problemów alkoholowych o powtarzających się przypadkach kierowania pojazdami przez nietrzeźwych kierowców (z **14** do **19**). Edukację społeczną na temat bezpieczeństwa na drogach (wydawanie ulotek, plakatów, udział w kampaniach lokalnych na rzecz bezpieczeństwa na drogach) prowadzono w 2015 roku tylko w **6** gminach; w 2014 roku działania tego typu realizowano w 41 gminach. Odnotowano, iż mniejsza liczba gmin współpracowała z Policją w ramach policyjnych akcji trzeźwości na drogach: **26** w roku 2015 (32 w roku 2014). Liczba gmin, w których podejmowano inne działania na rzecz przeciwdziałania nietrzeźwości kierowców w 2015 roku zmniejszyła się do **4** (wykres 14).

Wykres 14. Działania gmin na rzecz przeciwdziałania nietrzeźwości kierowców.

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie danych z PARPA.

3.7. Edukacja publiczna oraz współpraca z innymi samorządami

Prowadzenie i wspieranie edukacji publicznej w zakresie problemów alkoholowych należy do zadań nałożonych na samorządy gminne. Mają one na celu zwiększenie podstawowej wiedzy o działaniach napojów alkoholowych i popularyzowanie wiedzy na temat szkód wynikających z picia alkoholu dla życia rodzinnego oraz społecznego.

Jak wynika z otrzymanych informacji, w 2015 roku 73 gminy prowadziły działania z zakresu edukacji publicznej – liczba ta zwiększyła się o 4 w odniesieniu do roku 2014. Najwięcej gmin prowadziło edukację publiczną poprzez rozpowszechnianie plakatów, ulotek – 59 gmin oraz poprzez organizowanie festynów czy imprez okolicznościowych – 57 gmin. Najmniejsza liczba gmin przeprowadziła lokalne kampanie radiowe - 1 i telewizyjne – tylko 2 w roku 2015. Wysokość środków finansowych przeznaczonych z budżetów gmin, w ramach gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych na działania

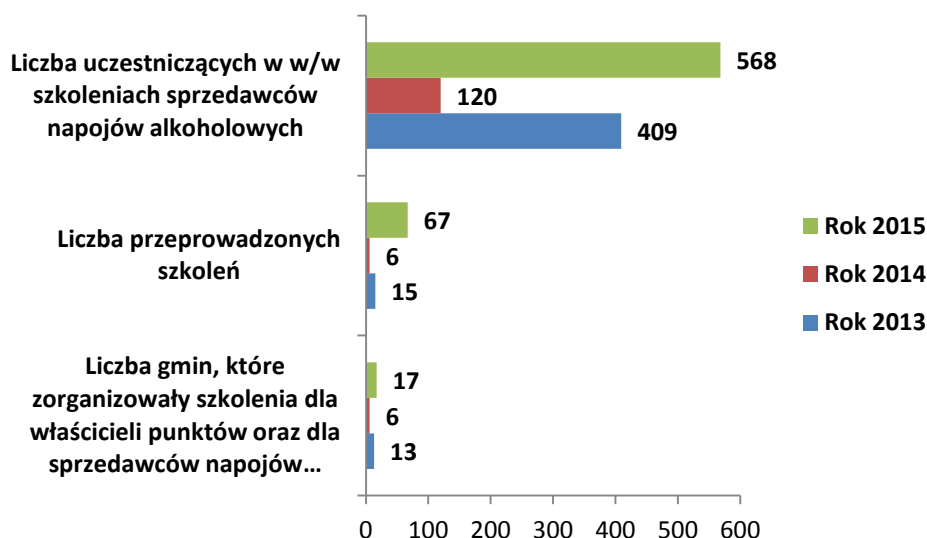
z zakresu edukacji publicznej w 2015 roku wyniosła 549 010,60 zł. Szczegóły prezentuje tabela 14.

Tabela 14. Działania gmin w zakresie nietrzeźwości w miejscach publicznych.

L.p.	Wyszczególnienie	Rok 2013	Rok 2014	Rok 2015
1	Liczba gmin, które prowadziły działania z zakresu edukacji publicznej	63	69	73
2	Liczba gmin, w których przeprowadzono lokalne kampanie telewizyjne	2	3	2
3	Liczba gmin, w których przeprowadzono lokalne kampanie radiowe	1	3	1
4	Liczba gmin, w których przeprowadzono lokalne kampanie prasowe	4	8	7
5	Liczba gmin, które rozpowszechniały plakaty, ulotki	44	48	59
6	Liczba gmin, które wydawały czasopisma, biuletyny, książki	3	4	3
7	Liczba gmin, które prowadziły stronę internetową	7	7	8
8	Liczba gmin, w których zorganizowano festyny lub imprezy profilaktyczne	46	49	57
9	Liczba gmin, które brały aktywny udział w ogólnopolskich kampaniach społecznych	18	18	21
10	Liczba gmin, które przeprowadziły inne działania z zakresu edukacji publicznej	15	8	10
11	Wysokość środków finansowych przeznaczonych z budżetów gmin, w ramach gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych na działania z zakresu edukacji publicznej	453 962,91	666 703,20	549 010,60

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie danych z PARPA.

Na terenie województwa na przestrzeni lat 2013-2015 organizowano szkolenia dla właścicieli punktów oraz dla sprzedawców napojów alkoholowych. W 2015 roku w 17 gminach zorganizowano 67 szkoleń z liczbą uczestników 568. W monitorowanym roku nastąpił znaczący wzrost zarówno w liczbie gmin, które były organizatorem szkoleń, jak i w liczbie przeprowadzonych szkoleń, co w konsekwencji prowadzi do zwiększenia liczby uczestników szkoleń (wykres 15).

Wykres 15. Szkolenia dla właścicieli punktów oraz dla sprzedawców napojów alkoholowych.

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie danych z PARPA.

W ramach realizacji gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych gminy mogą podjąć wspólne działania na rzecz przeciwdziałania i profilaktyki problemów alkoholowych wraz z innymi gminami, samorządem powiatowym, samorządem województwa, organizacjami pozarządowymi, kościołami i związkami wyznaniowymi oraz stowarzyszeniami/klubami abstynenckimi.

W 2015 roku 27 gmin współpracowało z innymi samorządami gminnymi, co oznacza wzrost o 4 w stosunku do roku 2014. W 2015 roku 24 gminy podjęły nieformalną współpracę - bliskie współdziałanie w realizacji poszczególnych zadań. Najczęściej gminy współpracowały w zakresie leczenia odwykowego i jego rozwoju (8), pomocy dorosłym członkom rodzin z problemem alkoholowym (8), edukacji publicznej (6), profilaktyki szkolnej i środowiskowej (6) oraz szkoleń i konferencji (6).

Tabela 15. Współpraca między gminami w ramach realizacji gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.

Lp.	Wyszczególnienie	Rok 2013	Rok 2014	Rok 2015
1	Liczba gmin, które współpracowały z innymi gminami w ramach realizacji gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych	25	23	27
2	Liczba gmin, które podjęły formalną współpracę (np. w ramach porozumienia międzygminnego/związku gmin)	2	1	2

3	Liczba gmin, które podjęły nieformalną współpracę - bliskie współdziałanie w realizacji poszczególnych zadań	23	23	24
4	Liczba gmin, które współpracowały z innymi gminami w zakresie leczenia odwykowego i jego rozwoju	8	6	8
5	Liczba gmin, które współpracowały z innymi gminami w ramach profilaktyki szkolnej i środowiskowej	9	6	6
6	Liczba gmin, które współpracowały z innymi gminami w zakresie pomocy dorosłym członkom rodzin z problemem alkoholowym	7	6	8
7	Liczba gmin, które współpracowały z innymi gminami w zakresie pomocy dzieciom z rodzin z problemem alkoholowym	4	3	2
8	Liczba gmin, które współpracowały z innymi gminami w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie	6	3	3
9	Liczba gmin, które współpracowały z innymi gminami w zakresie edukacji publicznej (kampanie, wydawnictwa)	5	8	6
10	Liczba gmin, które współpracowały z innymi gminami w zakresie badań naukowych, sondaży	1	0	0
11	Liczba gmin, które współpracowały z innymi gminami w zakresie szkoleń i konferencji	12	6	6
12	Liczba gmin, które współpracowały z innymi gminami w inny sposób	3	2	3

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie danych z PARPA.

Na terenie województwa świętokrzyskiego w 2015 roku **51** gmin zadeklarowało współpracę w obszarze profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych z samorządami powiatowymi, tj. o **10** gmin więcej w odniesieniu do roku 2014. Współpracowano merytorycznie w **49** gminach, w zakresie leczenia odwykowego i jego rozwoju - **6**, w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie - **17**, w zakresie szkoleń i konferencji - **21**. Szczegóły prezentuje tabela 16.

Tabela 16. Współpraca między gminami a samorządem powiatu w ramach realizacji gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.

Lp.	Wyszczególnienie	Rok 2013	Rok 2014	Rok 2015
1	Liczba gmin, które współpracowały z samorządem powiatu w ramach realizacji gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych	40	41	51
2	Liczba gmin, które podjęły współpracę merytoryczną (np. wymiana informacji, konsultacje)	37	39	49
3	Liczba gmin, które podjęły współpracę w formie finansowania/dofinansowania działań	5	5	3
4	Liczba gmin, które współpracowały z samorządem powiatu w zakresie leczenia odwykowego i jego rozwoju	9	15	6
5	Liczba gmin, które współpracowały z samorządem powiatu w ramach profilaktyki szkolnej i środowiskowej	13	9	18
6	Liczba gmin, które współpracowały z samorządem powiatu w zakresie pomocy dorosłym członkom rodzin z problemem alkoholowym	10	9	10
7	Liczba gmin, które współpracowały z samorządem powiatu w zakresie pomocy dzieciom z rodzin z problemem alkoholowym	7	8	8
8	Liczba gmin, które współpracowały z samorządem powiatu w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie	13	15	17
9	Liczba gmin, które współpracowały z samorządem powiatu w zakresie edukacji publicznej (kampanie, wydawnictwa)	4	9	12
10	Liczba gmin, które współpracowały z samorządem powiatu w zakresie badań naukowych, sondaży	1	0	0
11	Liczba gmin, które współpracowały z samorządem powiatu w zakresie szkoleń i konferencji	15	14	21
12	Liczba gmin, które współpracowały z samorządem powiatu w inny sposób	3	2	1

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie danych z PARPA.

W 2015 roku **44 (43%)** gminy współpracowały z samorządem województwa w ramach realizacji gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych (w roku 2014 – 47). Zdecydowana większość, bo **40** gmin, współpracowała

z samorządem województwa w zakresie działań merytorycznych. **24** samorzady gminne podjęły wspólne działania w zakresie prowadzenia szkoleń i konferencji, **10** w zakresie edukacji publicznej, natomiast **9** w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie (tabela 17).

Tabela 17. Współpraca między gminami a samorządem województwa w ramach realizacji gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.

Lp.	Wyszczególnienie	Rok 2013	Rok 2014	Rok 2015
1	Liczba gmin, które współpracowały z samorządem województwa w ramach realizacji gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych	48	47	44
2	Liczba gmin, które podjęły z samorządem województwa współpracę merytoryczną (np. wymiana informacji, konsultacje)	47	46	40
3	Liczba gmin, które podjęły z samorządem województwa współpracę z w formie finansowania/dofinansowania działań	1	0	1
4	Liczba gmin, które podjęły z samorządem województwa współpracę w formie organizacji wspólnych przedsięwzięć	3	3	5
5	Liczba gmin, które podjęły z samorządem województwa współpracę w formie tworzenia wspólnych zespołów problemowych	0	0	1
6	Liczba gmin, które współpracowały z samorządem województwa w zakresie leczenia odwykowego i jego rozwoju	6	9	5
7	Liczba gmin, które współpracowały z samorządem województwa w ramach profilaktyki szkolnej i środowiskowej	7	8	8
8	Liczba gmin, które współpracowały z samorządem województwa w zakresie pomocy dorosłym członkom rodzin z problemem alkoholowym	2	3	3
9	Liczba gmin, które współpracowały z samorządem województwa w zakresie pomocy dzieciom z rodzin z problemem alkoholowym	2	6	4
10	Liczba gmin, które współpracowały z samorządem województwa w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie	8	11	9
11	Liczba gmin, które współpracowały z samorządem województwa w zakresie edukacji publicznej (kampanie, wydawnictwa)	13	16	10

12	Liczba gmin, które współpracowały z samorządem województwa w zakresie badań naukowych, sondaży	2	1	0
13	Liczba gmin, które współpracowały z samorządem województwa w zakresie szkoleń i konferencji	36	30	24
14	Liczba gmin, które współpracowały z samorządem województwa w inny sposób	0	3	2

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie danych z PARPA.

W ramach realizacji gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych w 2015 roku **59** samorządów gminnych podjęło współpracę z organizacjami pozarządowymi oraz kościołami i związkami wyznaniowymi (o **2** więcej niż w roku 2014). Najczęściej współpraca ta polegała na wspólnych działaniach podjętych w ramach profilaktyki szkolnej i środowiskowej (**35** gminy) i współpracy w formie organizacji wspólnych przedsięwzięć (**29**). Równie często współpracowano w zakresie pomocy dzieciom z rodzin z problemem alkoholowym (**35**), jak i w formie wymiany informacji, konsultacji i inicjowania działań (**34**). Od roku 2013 nie współpracowano w zakresie badań naukowych czy sondaży (tabela 18).

Tabela 18. Współpraca między gminami a organizacjami pozarządowymi oraz kościołami i związkami wyznaniowymi w ramach gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.

Lp.	Wyszczególnienie	Rok 2013	Rok 2014	Rok 2015
1	Liczba gmin, które współpracowały z organizacjami pozarządowymi oraz kościołami i związkami wyznaniowymi w ramach realizacji gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych	47	57	59
2	Liczba gmin, które podjęły z organizacjami pozarządowymi oraz kościołami i związkami wyznaniowymi współpracę w formie zlecenia realizacji zadań	23	23	28
3	Liczba gmin, które podjęły z organizacjami pozarządowymi oraz kościołami i związkami wyznaniowymi współpracę w formie wymiany informacji, konsultacji i inicjowania działań	27	28	34
4	Liczba gmin, które podjęły z organizacjami pozarządowymi oraz kościołami i związkami wyznaniowymi współpracę w formie organizacji wspólnych przedsięwzięć	31	31	29

5	Liczba gmin, które podjęły współpracę organizacjami pozarządowymi oraz kościołami i związkami wyznaniowymi współpracę w formie tworzenia wspólnych zespołów problemowych	1	2	2
6	Liczba gmin, które współpracowały z organizacjami pozarządowymi oraz kościołami i związkami wyznaniowymi w zakresie leczenia odwykowego i jego rozwoju	6	7	7
7	Liczba gmin, które współpracowały z organizacjami pozarządowymi oraz kościołami i związkami wyznaniowymi w ramach profilaktyki szkolnej i środowiskowej	27	32	35
8	Liczba gmin, które współpracowały z organizacjami pozarządowymi oraz kościołami i związkami wyznaniowymi w zakresie pomocy dorosłym członkom rodzin z problemem alkoholowym	17	20	26
9	Liczba gmin, które współpracowały z organizacjami pozarządowymi oraz kościołami i związkami wyznaniowymi w zakresie pomocy dzieciom z rodzin z problemem alkoholowym	27	30	35
10	Liczba gmin, które współpracowały z organizacjami pozarządowymi oraz kościołami i związkami wyznaniowymi w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie	18	15	17
11	Liczba gmin, które współpracowały z organizacjami pozarządowymi oraz kościołami i związkami wyznaniowymi w zakresie edukacji publicznej (kampanie, wydawnictwa)	19	20	14
12	Liczba gmin, które współpracowały z organizacjami pozarządowymi oraz kościołami i związkami wyznaniowymi w zakresie badań naukowych, sondaży	0	0	0
13	Liczba gmin, które współpracowały z organizacjami pozarządowymi oraz kościołami i związkami wyznaniowymi w zakresie szkoleń i konferencji	7	7	7
14	Liczba gmin, które współpracowały z organizacjami pozarządowymi oraz kościołami i związkami wyznaniowymi gminami w inny sposób	4	8	6

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie danych z PARPA.

Gminy mają możliwość podjęcia współpracy ze stowarzyszeniami/klubami abstynenckimi w ramach realizacji gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych. W 2015 roku w województwie świętokrzyskim tego typu współpracę podjęło **28** samorządów gminnych tj. **2** więcej niż w roku 2014. Współpraca ta w **23** gminach polegała na wymianie informacji, konsultacji i inicjowaniu działań, w **21** na niesieniu pomocy dorosłym członkom rodzin z problemem alkoholowym. Powszechne było inicjowanie wspólnych przedsięwzięć (**12** gmin) i wspólne działania w ramach profilaktyki szkolnej i środowiskowej (**8**).

Tabela 19. Współpraca między gminami a stowarzyszeniami/klubami abstynenckimi w ramach realizacji gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.

Lp.	Wyszczególnienie	Rok 2013	Rok 2014	Rok 2015
1	Liczba gmin, które współpracowały ze stowarzyszeniami/klubami abstynenckimi w ramach realizacji gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych	29	30	28
2	Liczba gmin, które podjęły ze stowarzyszeniami/klubami abstynenckimi współpracę w formie zlecenia realizacji zadań	8	9	9
3	Liczba gmin, które podjęły ze stowarzyszeniami/klubami abstynenckimi współpracę w formie wymiany informacji, konsultacji i inicjowania działań	21	23	23
4	Liczba gmin, które podjęły ze stowarzyszeniami/klubami abstynenckimi współpracę w formie organizacji wspólnych przedsięwzięć	16	14	12
5	Liczba gmin, które podjęły ze stowarzyszeniami/klubami abstynenckimi współpracę w formie tworzenia wspólnych zespołów problemowych	2	3	4
6	Liczba gmin, które współpracowały ze stowarzyszeniami/klubami abstynenckimi w zakresie leczenia odwykowego i jego rozwoju	9	8	11
7	Liczba gmin, które współpracowały ze stowarzyszeniami/klubami abstynenckimi w ramach profilaktyki szkolnej i środowiskowej	9	12	8
8	Liczba gmin, które współpracowały ze stowarzyszeniami/klubami abstynenckimi	22	17	21

	w zakresie pomocy dorosłym członkom rodzin z problemem alkoholowym			
9	Liczba gmin, które współpracowały ze stowarzyszeniami/klubami abstynenckimi w zakresie pomocy dzieciom z rodzin z problemem alkoholowym	10	11	10
10	Liczba gmin, które współpracowały ze stowarzyszeniami/klubami abstynenckimi w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie	13	10	10
11	Liczba gmin, które współpracowały ze stowarzyszeniami/klubami abstynenckimi w zakresie edukacji publicznej (kampanie, wydawnictwa)	11	8	5
12	Liczba gmin, które współpracowały ze stowarzyszeniami/klubami abstynenckimi w zakresie badań naukowych, sondaży	0	0	0
13	Liczba gmin, które współpracowały ze stowarzyszeniami/klubami abstynenckimi w zakresie szkoleń i konferencji	3	5	5
14	Liczba gmin, które współpracowały ze stowarzyszeniami/klubami abstynenckimi w inny sposób	4	5	2

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie danych z PARPA.

W 2015 roku **13** gmin prowadziło badania naukowe, diagnozy i sondaże z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych. Stan problemów alkoholowych na terenie gminy był przedmiotem badań **7** samorządów gminnych. Wysokość nakładów finansowych przeznaczonych w ramach gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych na przeprowadzenie badań, sondaży itp. w 2015 roku wyniosła **28 265,00 zł**. Szczegółowe dane przedstawia tabela 20.

Tabela 20. Badania naukowe, diagnozy i sondaże z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych zrealizowane na terenie gmin województwa świętokrzyskiego.

Lp.	Wyszczególnienie	Rok 2013	Rok 2014	Rok 2015
1	Liczba gmin, które prowadziły badania naukowe, diagnozy i sondaże z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych	9	10	13
2	Liczba gmin, które prowadziły ww. badania dotyczące stanu problemów alkoholowych na terenie gminy	4	6	7
3	Liczba gmin, które prowadziły ww. badania dotyczące problemów alkoholowych młodzieży szkolnej	6	3	7

4	Liczba gmin, które prowadziły ww. badania dotyczące rozmiarów i wzorów konsumpcji napojów alkoholowych wśród osób dorosłych	1	1	4
5	Liczba gmin, które prowadziły ww. badania dotyczące postaw i opinii społecznych nt. problemów alkoholowych	1	2	3
6	Liczba gmin, które prowadziły ww. badania dotyczące przemocy w rodzinie	1	2	3
7	Liczba gmin, które prowadziły badania dotyczące innych problemów	3	3	3
8	Wysokość nakładów finansowych przeznaczonych w ramach gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych na przeprowadzenie badań, sondaży itp. (w zł)	17 945,96	36 885,00	28 265,00

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie danych z PARPA.

3.8. Finansowanie poszczególnych zadań w ramach gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych

W 2015 roku w regionie na finansowanie zadań w ramach gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych przeznaczono **14 237 666,74 zł**. W stosunku do roku 2014, w którym na te same cele wydatkowano **15 177 831,59 zł**; kwota ta spadła o ponad **6%**. W 2015 roku najwięcej środków finansowych przeznaczonych na działalność miejsc pomocy opiekuńczej - kwota ta wyniosła **2 136 339,00 zł** - tj. **15%** środków przeznaczonych na realizację GPPiRPA i była niższa o ponad **7%** w odniesieniu do roku 2014.

Wysokość środków finansowych przeznaczonych w ramach gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych na funkcjonowanie gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych w 2015 roku wyniosła **1 994 639,00 zł** - tj. ok. **14%** i była wyższa o **35%** niż w roku 2014 (**1 481 488,00 zł**). Samorządy gminne na dofinansowanie pozalekcyjnych zajęć sportowych w 2015 roku przekazały kwotę w wysokości: **1 415 027,00 zł**, w 2014 roku (**1 422 842,55 zł**). W 2015 roku równie wysokie kwoty przeznaczono na organizację kolonii i obozów z programem zajęć profilaktycznych dla dzieci z rodzin z problemem alkoholowym w wysokości: **1 383 635,00 zł** a w roku 2014 na ten cel przeznaczono **1 297 547,23 zł**.

Szczegółowe dane tabelaryczne obrazujące strukturę finansowania zadań w ramach gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych prezentuje tabela 21.

Tabela 21. Finansowanie poszczególnych zadań w ramach gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.

Lp.	Wyszczególnienie	Rok 2013	Rok 2014	Rok 2015
1	Wysokość środków finansowych przeznaczonych w województwie w ramach gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych na dofinansowanie placówek leczenia odwykowego	463 802,00	474 489,33	70 314,19
2	Wysokość środków finansowych przeznaczonych w województwie w ramach gminnych programów na funkcjonowanie punktów konsultacyjnych dla osób z problemem alkoholowym	924 422,00	1 097 783,09	1 197 761,00
3	Wysokość środków finansowych przeznaczonych w województwie w ramach gminnych programów na działania związane z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie	511 135,00	701 682,14	540 474,00
4	Wysokość środków finansowych przeznaczonych w województwie w ramach gminnych programów na realizację rekomendowanych programów profilaktycznych	157 917,00	86 152,33	123 012,00
5	Wysokość środków finansowych przeznaczonych w województwie w ramach gminnych programów na realizację innych niż rekomendowane programy profilaktyczne	538 280,00	627 531,93	980 242,60
7	Wysokość środków finansowych przeznaczonych w województwie w ramach gminnych programów na realizację programów interwencyjno– profilaktycznych dla młodzieży z problemami alkoholowymi	6 280,00	0,00	39 905,74
8	Wysokość środków finansowych przeznaczonych w województwie w ramach gminnych programów na	1 390 364,00	1 422 842,55	1 415 027,00

	dofinansowanie pozalekcyjnych zajęć sportowych			
9	Wysokość środków finansowych przeznaczonych w województwie w ramach gminnych programów na działalność miejsc pomocy specjalistycznej	747 003,00	773 860,42	945 610,10
10	Wysokość środków finansowych przeznaczonych w województwie w ramach gminnych programów na działalność miejsc pomocy opiekuńczej	2 235 567,00	1 986 945,45	2 136 339,00
11	Wysokość środków finansowych przeznaczonych w województwie w ramach gminnych programów na działalność miejsc pomocy podwórkowej	10 000,00	0,00	32 198,43
12	Wysokość środków finansowych przeznaczonych w województwie w ramach gminnych programów na kolonie i obozy z programem zajęć socjoterapeutycznych dla dzieci z rodzin z problemem alkoholowym	250 440,00	214 641,80	305 398,70
13	Wysokość środków finansowych przeznaczonych w województwie w ramach gminnych programów na kolonie i obozy z programem zajęć profilaktycznych dla dzieci z rodzin z problemem alkoholowym	1 312 085,00	1 297 547,23	1 383 635,00
14	Wysokość środków finansowych przeznaczonych w województwie w ramach gminnych programów na działania z zakresu dożywiania dzieci	320 128,00	256 370,17	444 477,40
15	Wysokość środków finansowych przeznaczonych w województwie w ramach gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych na funkcjonowanie gminnych komisji	1 395 820,00	1 481 488,00	1 994 639,00
16	Wysokość środków finansowych przeznaczonych w województwie w ramach gminnych programów na szkolenia członków gminnych komisji	47 601,00	39 186,50	79 442,60
17	Łączna wysokość środków finansowych przeznaczonych w ramach gminnego programu na inne szkolenia	88 840,00	79 944,20	55 594,19

18	Wysokość środków finansowych przeznaczonych w województwie w ramach gminnych programów na działania z zakresu edukacji publicznej	453 963,00	666 703,20	549 010,60
19	Wysokość środków finansowych przeznaczonych w województwie w ramach gminnych programów na przeprowadzenie badań, sondaży, diagnoz, ekspertyz, itp.	17 946,00	36 885,00	28 265,00
20	Wysokość środków finansowych przekazanych w ramach gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych do izb(y) wytrzeźwień	300 700,00	412 040,00	354 035,00
21	Łączna wysokość środków finansowych przeznaczonych w ramach gminnego programu profilaktyki na zajęcia reintegracji zawodowej i społecznej prowadzone w Centrach Integracji Społecznej	645 800,00	1 074 165,70	841 022,00
22	Łączna wysokość środków finansowych przeznaczonych w ramach gminnego programu profilaktyki na Kluby Integracji Społecznej	55 000,00	101 737,00	30 000,00
23	Wysokość środków finansowych przeznaczonych w województwie w ramach gminnych programów na działalność telefonów zaufania	71 086,00	61 899,81	71 646,99
24	Wysokość środków finansowych przeznaczonych w województwie w ramach gminnych programów na finansowanie grup samopomocowych (AA, kluby i stowarzyszenia abstynenckie, DDA, Al-Anon, Al-Ateen)	403 722,00	370 392,28	619 636,30
25	SUMA	13 856 844,00	15 177 831,59	14 237 666,74

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie danych z PARPA.

Niewielki odsetek w strukturze wydatków gmin stanowią wydatki na dofinansowanie placówek leczenia odwykowego – jedynie o 0,5%, tj. ok. 70 tys. zł.

Realizacja rekomendowanych programów profilaktycznych to kwota w wysokości **123 012,00 zł**, co stanowi zaledwie **0,86%** wydatkowanych przez gminy środków w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych. Znacznie częściej gminy realizują **inne** niż rekomendowane programy profilaktyczne. Na ten cel przeznaczyły kwotę **980 242,60 zł**, tj. ok. 7% środków w ramach GPPiRPA.

Rozdział 4

Naruszenie prawa przez osoby będące pod wpływem alkoholu

Spożywanie alkoholu może wiązać się z wieloma negatywnymi konsekwencjami zdrowotnymi i społecznymi. Wynika to z psychoaktywnej funkcji tej substancji. Nadużywanie napojów alkoholowych zawsze wiąże się z ryzykiem powstania problemów naruszania prawa. W zależności od okoliczności picia oraz postępowania pijącego, ryzyko to może się znacznie zwiększać bądź zmniejszać.

Nietrzeźwość uczestników ruchu drogowego jest jednym z najistotniejszych czynników zwiększających zagrożenie bezpieczeństwa ruchu drogowego. Alkohol jest używką, która w sposób jednoznaczny wpływa negatywnie na cechy psychomotoryczne człowieka, powodując zmiany w postrzeganiu, ocenie zjawisk, sposobie i szybkości reagowania na bodźce, a tym samym przejściowo ograniczając zdolność do precyzyjnej obsługi maszyn i urządzeń mechanicznych. Odnosi się to także do czynności kierowania pojazdami.

Przepisy prawne obowiązujące w Polsce nie wymagają absolutnej trzeźwości od kierujących pojazdami, lecz określają dwie progowe ilości alkoholu w organizmie, nazywane:

- stanem po użyciu alkoholu (dawniej – stanem wskazującym na użycie alkoholu),
- stanem nietrzeźwości.

Stan po użyciu alkoholu jest definiowany przez prawo jako stan, w którym zawartość alkoholu w organizmie wynosi lub prowadzi do stężenia we krwi od 0,2 do 0,5 promila alkoholu lub wydychanym powietrzu od 0,1 do 0,25 mg alkoholu w 1 dm³ powietrza.

Stan nietrzeźwości natomiast zachodzi wówczas, gdy zawartość alkoholu w organizmie kierującego wynosi lub prowadzi do stężenia we krwi: powyżej 0,5 promila alkoholu lub w wydychanym powietrzu powyżej 0,25 mg alkoholu w 1 dm³ powietrza.

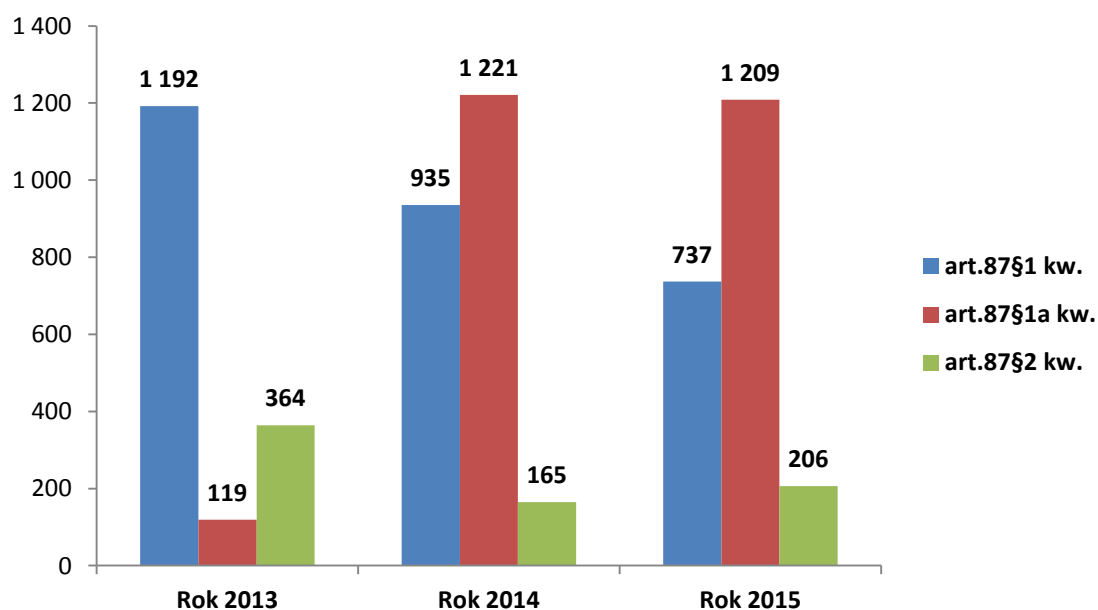
Kierowanie pojazdem mechanicznym w ruchu lądowym, wodnym lub powietrznym przez osobę będącą w stanie po użyciu alkoholu stanowi wykroczenie, określone w artykule 87 Kodeksu Wykroczeń.

Art. 87§1 kw. mówi, iż osoba znajdującą się w stanie po użyciu alkoholu lub podobnie działającego środka, prowadzi pojazd mechaniczny w ruchu lądowym, wodnym lub powietrznym, podlega karze aresztu lub grzywny nie niższej niż 50 zł.

Na przestrzeni lat 2013-2015 zarejestrowano mniejszą liczbę mieszkańców województwa odnotowanych jako łamiących art. 87§1 kw. (2013 - **1 192**, 2014 – **935**, 2015– **737 osób**)

Odwrotną sytuację odnotowano w przypadku naruszenia prawa o którym mówi **art. 87§1a kw.** (kto, znajdując się w stanie nietrzeźwości lub pod wpływem podobnie działającego środka, prowadzi na drodze publicznej, w strefie zamieszkania lub w strefie ruchu inny pojazd niż określony w **art. 87§1 kw.** podlega karze aresztu lub grzywny nie niższej niż 50 zł). W 2015 roku najwięcej wykroczeń odnotowano z **art. 87§1a kw.** z liczbą **1 209** (1 221 w 2014 roku) a najmniej w roku 2013 z liczbą 119 przypadków.

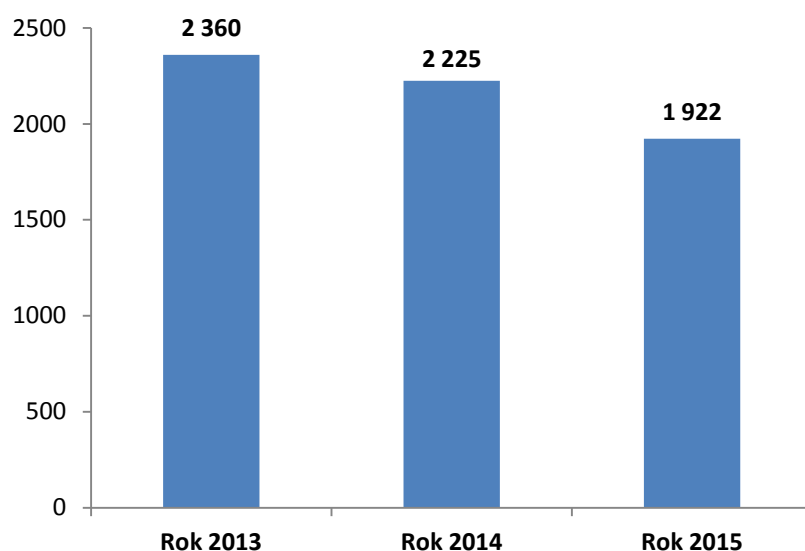
Według **art. 87§2 kw.** osoba znajdującą się w stanie po użyciu alkoholu lub podobnie działającego środka, prowadzi na drodze publicznej, w strefie zamieszkania lub strefie ruchu inny pojazd niż określony w **art. 87§1 kw.**, podlega karze aresztu do 14 dni albo karze grzywny. W 2015 roku **206** osób naruszyło przepisy zawarte w **art. 87§2 kw.**, oznacza to wzrost w odniesieniu do roku 2014 o 25%.

Wykres 16. Liczba osób ujawnionych prowadzących pojazd po użyciu alkoholu.

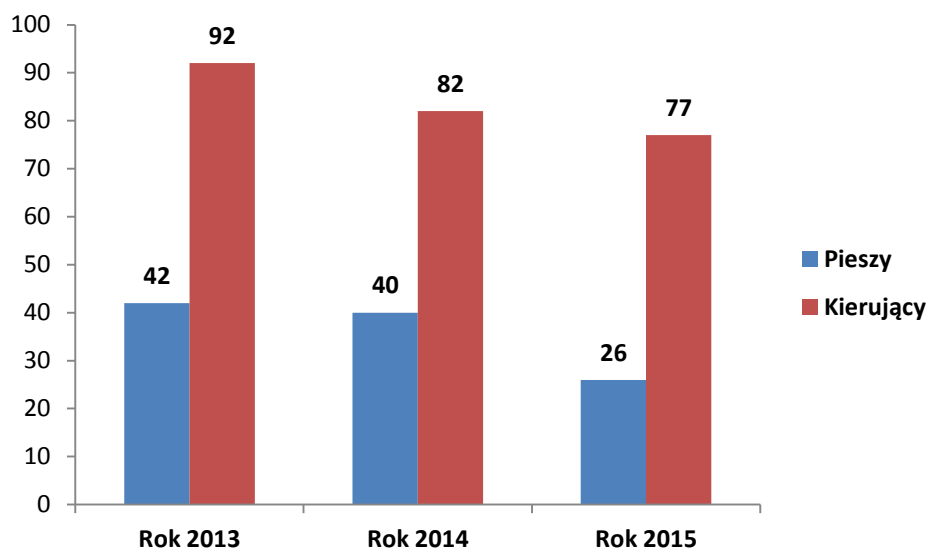
Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie danych z KWP w Kielcach.

Optymistyczne tendencje spadkowe obserwowano w przypadku osób zatrzymanych prowadzących pojazd w stanie nietrzeźwości na przestrzeni lat 2013-2015. Z roku na rok obserwowano sukcesywny spadek osób zatrzymanych prowadzących pojazd w stanie nietrzeźwości (z 2 360 do 1 922 osób). W 2015 roku odnotowano spadek o **14%** zatrzymanych osób nietrzeźwych w odniesieniu do roku 2014.

Wykres 17. Liczba osób zatrzymanych prowadzących pojazd w stanie nietrzeźwości (0,2-0,5%).
Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie danych z KWP w Kielcach.

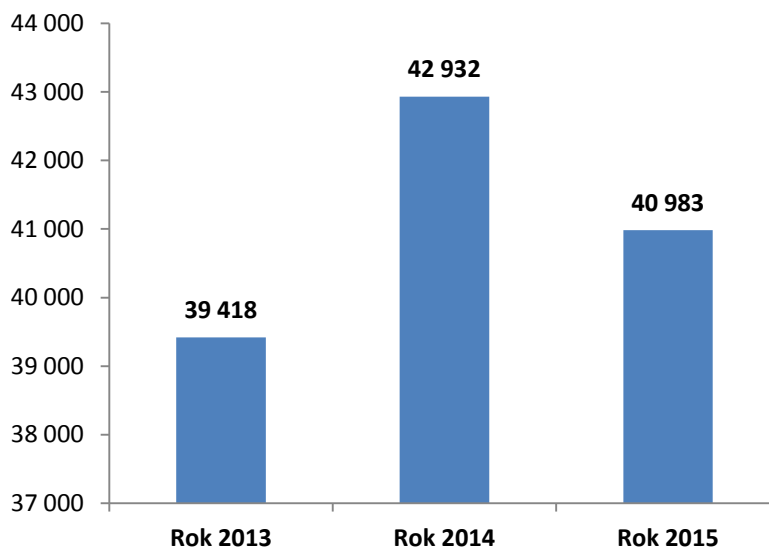
Prowadzenie pojazdów pod wpływem alkoholu jest jednym z głównych czynników sprawczych wypadków drogowych. W latach 2013-2015 obserwujemy tendencje spadkowe w przypadku liczby wypadków drogowych, których sprawcami były osoby nietrzeźwe, w tym pieszy i kierujący. Co istotne, znacznie częściej sprawcą wypadku jest osoba kierująca pojazd pod wpływem alkoholu niż piesza osoba nietrzeźwa. Najwyższe statystyki odnotowano w 2013 roku 92 nietrzeźwych kierowców doprowadziło do wypadku drogowego, tj. o 10 więcej niż w roku 2014, w którym osoby prowadzące pod wpływem alkoholu spowodowały 82 wypadki drogowe. W 2015 roku obserwujemy najmniej (77) nietrzeźwych kierowców, którzy doprowadzili do 26 wypadków drogowych. W 2013 roku 42 osoby piesze spowodowały wypadek drogowy, w roku 2014 – 40, a w roku 2015 – 26.

Wykres 18. Liczba wypadków drogowych, których sprawcami były osoby nietrzeźwe, w tym pieszy i kierujący.

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie danych z KWP w Kielcach.

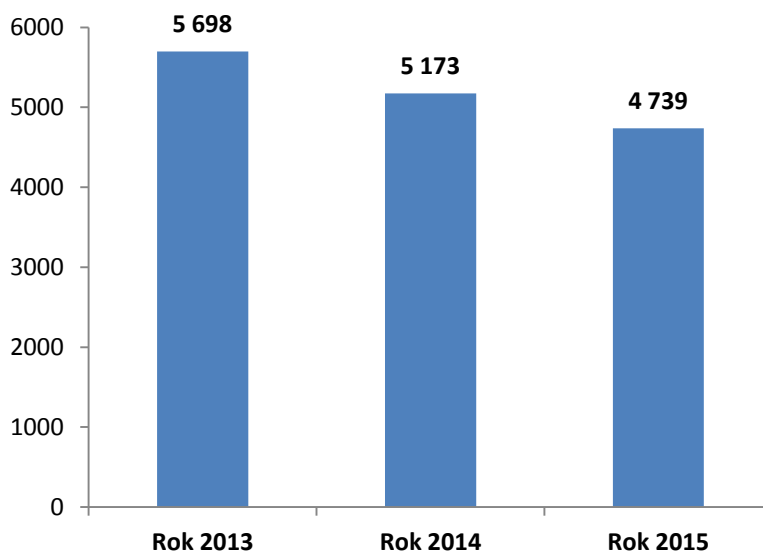
Według danych policyjnych w 2015 roku ujawniono **40 983** wykroczenia z ustawy *o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi*. Liczba ta zmniejszyła się o 5% w stosunku do roku 2014, w którym ujawniono 42 932 wykroczenia.

Wykres 19. Liczba ujawnionych wykroczeń z ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie danych z KWP w Kielcach.

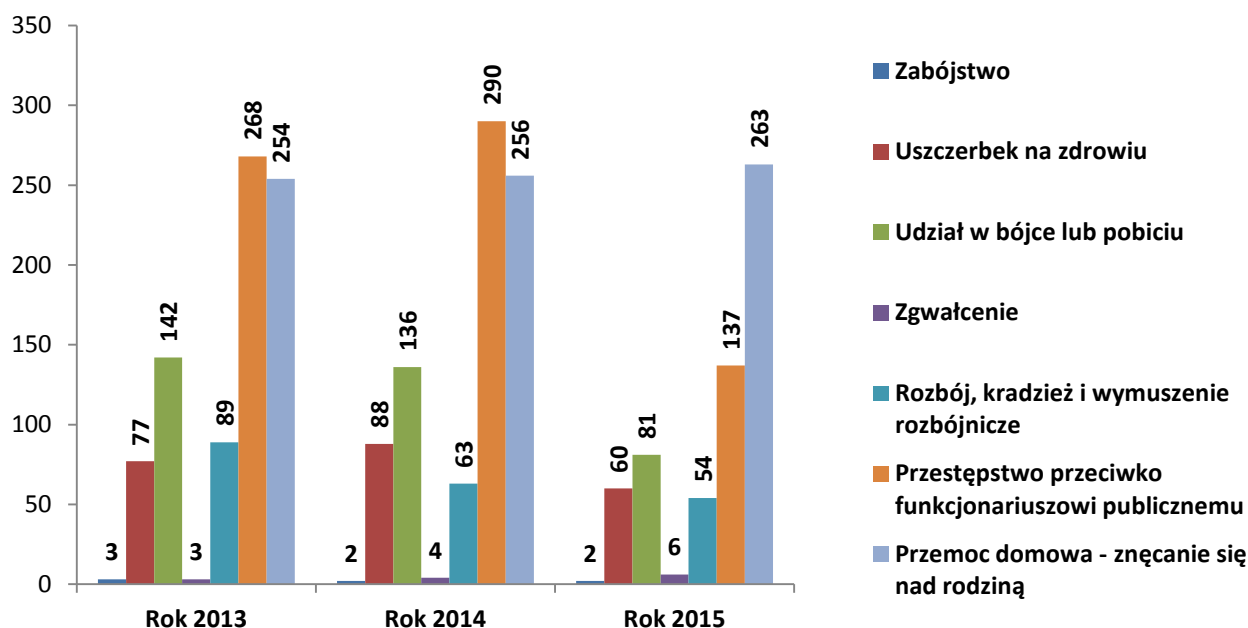
Pomieszczenia dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia (PDOZ) to specjalnie wydzielone pomieszczenia w jednostkach organizacyjnych Policji, odpowiednio usytuowane, wyposażone i chronione, w których umieszczane są osoby zatrzymane i doprowadzone w celu wytrzeźwienia. W województwie świętokrzyskim w 2015 roku w PDOZ umieszczono **4 739** nietrzeźwych osób, o ponad **8%** mniej niż w 2014 roku w którym w pomieszczeniach umieszczono 5 173 osoby.

Wykres 20. Liczba osób do wytrzeźwienia umieszczonych w PDOZ.

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie danych z KWP w Kielcach.

W 2015 roku odnotowano spadek o **28%** liczby przestępstw popełnionych przez osoby nietrzeźwe, gdzie łączna liczba przestępstw wyniosła **603**, a w roku 2014 - 839. Najczęstszą formą przestępstwa popełnianego w latach 2013-2015 było przestępstwo przeciw funkcjonariuszowi publicznemu. W roku 2013 ich liczba wyniosła 268, w kolejnym już 290, w 2015 roku odnotowano spadek do **137** przestępstw. Kolejnym równie często popełnianym przestępstwem była przemoc domowa – znęcanie się nad rodziną. W tym obszarze od roku 2013 obserwujemy tendencję wzrostową. W roku 2015 odnotowano wzrost o kolejne **7** przypadków znęcania się nad rodziną. Szczegóły prezentuje poniższy wykres.

Wykres 21. Liczba przestępstw popełnionych przez osoby nietrzeźwe (wg wybranych kategorii przestępstw).

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie danych z KWP w Kielcach.

Rozdział 5

Wybrane dane z lecznictwa odwykowego województwa świętokrzyskiego

W poniższym rozdziale przeanalizowane zostaną dane Wojewódzkiego Ośrodka Terapii Uzależnienia i Współuzależnienia, pochodzące z corocznych sprawozdań przekazywanych przez placówki leczenia uzależnienia od alkoholu z województwa świętokrzyskiego do Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Świętokrzyskiego Centrum Psychiatrii.

5.1. Pacjenci zobowiązani do leczenia i leczeni w placówkach uzależnienia od alkoholu

W 2015 roku łączna liczba osób leczonych w regionie świętokrzyskim z powodu zaburzeń wynikających z używania alkoholu wyniosła **7 662** osób, tj. o **10%** osób mniej niż w roku 2014, w którym liczba ta wyniosła **8 512** osób.

Na przestrzeni lat 2013-2015 liczba uzależnionych pacjentów, zarejestrowanych ogółem w różnych typach placówek sukcesywnie spadała. W roku 2015 w poradniach zarejestrowanych było **4 408** uzależnionych pacjentów, tendencja malejąca w stosunku do roku 2013 i 2014. Podobną sytuację zarejestrowano w przypadku dziennych oddziałów terapii

uzależnienia od alkoholu i oddziałów leczenia alkoholowych zespołów abstynencyjnych, w których w 2015 roku zarejestrowano mniej pacjentów niż w latach poprzednich. Jedynie na przestrzeni lat 2013-2015 odnotowano wzrost liczby pacjentów leczonych w całodobowych oddziałach terapii uzależnienia (z 1792 w 2013 roku do 1848 w 2015 roku).

Tabela 22. Liczba pacjentów uzależnionych zarejestrowanych ogółem w różnych typach Placówek.

Wyszczególnienie	2013	2014	2015
Poradnie	5401	5033	4408
DOTUA	421	388	346
COTUA	1792	1807	1848
OLAZA	1210	1193	1060
Ogółem	8863	8512	7662

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie danych uzyskanych z WOTUW.

Wśród pacjentów leczonych z powodu uzależnienia, w przypadku osób do lat 18 i w wieku 30-64 obserwujemy tendencje malejące. W 2015 roku wśród pacjentów do 18 roku życia odnotowano 8 osób, w roku 2013 – 38 osób. Wśród pacjentów w przedziale wiekowym 30-64 lata również odnotowano mniejszą liczbę pacjentów uzależnionych o **3 385** osób w odniesieniu do roku poprzedniego.

Tabela 23. Liczba pacjentów uzależnionych od alkoholu, według wieku.

Wyszczególnienie	2013	2014	2015
do lat 18	38	3	8
19-29	972	1085	499
30-64	7545	7065	3680
65 i więcej	308	342	221

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie danych uzyskanych z WOTUW.

W grupie pacjentów zobowiązanych do leczenia znajdują się osoby mające orzeczone przez sąd rodzinny zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego, którzy skierowani zostali do placówek leczenia uzależnienia od alkoholu.

W 2015 roku liczba wszystkich pacjentów zobowiązanych do leczenia wyniosła **1451** osób (spadek o 33% w stosunku do roku poprzedniego), w tym **811** osób podjęło leczenie,

a **400** podjęło leczenie i ukończyło program podstawowy. W stosunku do roku 2014 odnotowano spadek liczby osób skierowanych na leczenie i osób które je podjęły. Zmalała także liczba osób które podjęły leczenie i ukończyły program podstawowy (z 475 w 2013 roku do 400 w roku 2015).

Tabela 24. Pacjenci zobowiązani do leczenia.

Wyszczególnienie	2013	2014	2015
Wszystkie osoby skierowane przez sąd	1934	2164	1451
Osoby zobowiązane, które podjęły leczenie	889	990	811
Osoby, które podjęły leczenie i ukończyły program podstawowy	475	455	400

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie danych uzyskanych z WOTUW.

Wśród wszystkich osób skierowanych na leczenie przez sąd, największa liczba pacjentów podjęła terapię w poradniach w roku 2014 z liczbą **1 668** osób. Najmniej osób skorzystało z oferty dziennych oddziałów terapii uzależnienia od alkoholu z liczbą **60** w roku 2015.

Tabela 25. Pacjenci zobowiązani do leczenia przez sąd według typów placówek.

Wyszczególnienie	Rok 2013	Rok 2014	Rok 2015
Poradnie	1421	1668	957
DOTUA	71	89	60
COTUA	442	407	434
RAZEM	1934	2164	1451

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie danych uzyskanych z WOTUW.

Na podstawie danych Świątokrzyskiego Centrum Psychiatrii w 2015 roku obserwujemy spadek liczby osób zobowiązanych przez Sąd do leczenia odwykowego stacjonarnego, których Postanowienia wpłynęły do szpitala o ponad **6%** (z 828 osób w 2014 roku do **776** osób w 2015 roku).

ŚCP dysponuje **166** łózkami w Oddziałach Terapii Uzależnień od Alkoholu, z czego zgodnie z ustawą **33** miejsca (**20%**) jest przeznaczonych dla osób zobowiązanych do leczenia odwykowego na podstawie art. 26. Średnio na miesiąc jest wyznaczone 50 terminów leczenia odwykowego z uwagi na fakt, że nie wszyscy zobowiązani do leczenia i którym został wyznaczony termin zgłaszają się lub zostaną przymusowo doprowadzeni do szpitala w celu odbycia leczenia.

Średnio w oddziałach przebywa ok. **50** pacjentów na podstawie Postanowień, którzy znajdują się na różnych etapach terapii.

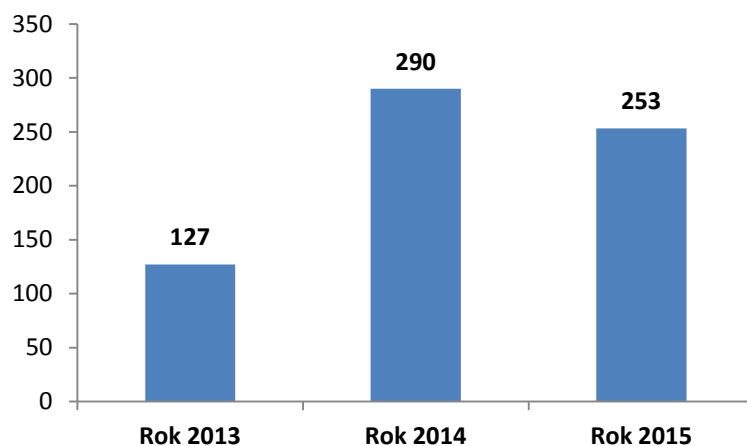
Średni czas oczekiwania na przyjęcie do placówki wynosił odpowiednio: w 2015 r. - **485** dni, a w 2014 r. – 561 dni.

5.2. Osoby pijące alkohol szkodliwie

Picie szkodliwe to sposób przyjmowania substancji psychoaktywnej, który wywołuje szkody zdrowotne, somatyczne lub psychiczne. Często spotykane choroby związane z piciem alkoholu to np. poalkoholowe uszkodzenia wątroby, ostre zapalenie trzustki, zaburzenia wchłaniania, zaburzenia rytmu serca, nadciśnienie.

Według danych Organizacji Zdrowia alkohol znajduje się na trzecim miejscu wśród czynników ryzyka dla zdrowia populacji. Ponad 60 rodzajów chorób i urazów ma związek ze spożywaniem alkoholu. Alkohol działa szkodliwie na niemal wszystkie tkanki i narządy.

Największą liczbę osób pijących szkodliwie odnotowano w 2014 roku z liczbą **290** przypadków. W 2015 roku nastąpił spadek liczby osób leczonych, u których zdiagnozowano spożywanie alkoholu w sposób szkodliwy do liczby **253** (wykres 22).

Wykres 22. Osoby pijące alkohol szkodliwie.

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie danych uzyskanych z WOTUW.

Liczba pacjentów do 18 roku życia, którzy pili alkohol szkodliwie w 2015 roku była niewielka i wyniosła jedynie **8** osób, co stanowi znikomy odsetek wszystkich osób pijących szkodliwie (prawie trzykrotny spadek w stosunku do 2014 roku).

5.3. Osoby uzależnione od alkoholu i innych substancji

Uzależnienie od alkoholu to choroba, w której picie alkoholu jest następstwem szkodliwego spożywania alkoholu, picie dominuje nad innymi zachowaniami, które niegdyś były dla osoby pijącej ważniejsze. Choroba ta rozwija się latami, niepostrzeżenie, którą można i należy leczyć. Skutki uzależnień nie ograniczają się jedynie do ograniczeń fizycznych czy psychicznej degradacji samego alkoholika, wręcz dotyczą wszystkich osób, które żyją, pracują czy przyjaźnią się z uzależnionym (tzw. współuzależnieni).

Leczenie odwykowe w Polsce jest **bezpłatne**, nawet dla osób nieubezpieczonych. Za finansowanie lecznictwa odwykowego odpowiada NFZ. Mimo systematycznego wzrostu środków przeznaczanych na ten cel, ciągle nie są zaspokojone realne potrzeby. Niewystarczające finansowanie lecznictwa odwykowego może sprawić, że osoba chcąca podjąć terapię zmieni zdanie, a w efekcie skuteczność leczenia jest niższa.

W 2015 roku odnotowano spadek o **27%** liczby pacjentów będących członkami rodzin osób pozostających w bliskich relacjach z osobami uzależnionymi, która wyniosła **812** osób ogółem, z czego kobiety stanowiły **90,00%**. Ze statystyk wynika, iż zdecydowaną większość osób wśród uzależnionych stanowią kobiety (tabela 26).

Tabela 26. Pacjenci będący członkami rodzin osób pozostających w bliskich relacjach z osobami uzależnionymi.

2013			2014			2015		
Ogółem	kobiety	% kobiet	Ogółem	kobiety	% kobiet	Ogółem	kobiety	% kobiet
917	815	88,87%	1105	901	81,54%	812	738	90,00%

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie danych uzyskanych z WOTUW.

5.4. Dzieci i młodzież z rodzin alkoholowych

Dziecko wychowujące się w rodzinach z problemem alkoholowym żyje w ciągłym stresie, napięciu, chaosie, poczuciu niepewności oraz doświadcza wielu traumatycznych przeżyć. Brak mu poczucia bezpieczeństwa, wsparcia, często przeżywają smutek, lęk, strach i samotność, co powoduje wiele problemów emocjonalnych.

Dzieci przyjmują w tej sytuacji sztywne, obronne schematy postępowania. Wyróżniono 5 wzorów funkcjonowania dzieci z rodzin z problemami alkoholowymi: **bohater rodzinny, wspomagacz, koziół ofiarny, maskotka oraz niewidoczne dziecko.**

U niektórych dzieci z rodzin z problemem alkoholowym rozwija się w dorosłym życiu tzw. Syndrom **DDA (Dorosłe Dziecko Alkoholika)**. Jego istotą jest utrwalenie i powtarzanie w dorosłym życiu schematów - zachowań nabytych w dzieciństwie, które wtedy pomagały a teraz powodują problemy w kontaktach z innymi ludźmi i samym sobą. Niektóre z problemów jakie mają dorosłe dzieci alkoholików to: poczucie niższej wartości, poczucie osamotnienia, lęk przed zmianą, przeżywanie silnych lęków przy braku realnych zagrożeń, trudności w relacjach z autorytetami, brak zdolności do zachowań spontanicznych, potrzeba kontrolowania siebie i innych, trudności w budowaniu satysfakcjonujących związków z innymi ludźmi, lęk przed odrzuceniem, brak akceptacji siebie oraz niezdolność do odczuwania swoich potrzeb.

Nawet najlepsze świetlice, atrakcyjne turnieje i wycieczki nie przyniosą pożądanych efektów jeżeli nie będą skoncentrowane **na wsparciu i pracy z całą rodziną.**

5.5. Przyjmowanie do leczenia osób o różnych dysfunkcjach zdrowotnych

Z danych zawartych w tabeli 27 wynika, że warunek, jakim jest umiejętność czytania i pisania, jest nadal w naszym województwie stawiany pacjentom uzależnionym przy przyjęciu do programów psychoterapii uzależnienia.

Tabela 27. Osoby przyjmowane do leczenia o różnych dysfunkcjach zdrowotnych.

Wyszczególnienie	Poradnie			COTUA			DOTUA			OLAZA			Hostele		
	2013	2014	2015	2013	2014	2015	2013	2014	2015	2013	2014	2015	2013	2014	2015
niewidomi	7	7	4	-	-	1	-	1	1	1	1	1	1	-	-
głusi	6	5	2	-	-	1	-	-	-	1	1	1	-	-	-
niedosłyszający	15	13	11	2	2	2	3	3	3	1	1	1	1	1	1
na wózkach	18	15	12	1	2	1	3	4	3	1	1	1	-	-	-
upośledzeni umysłowo w stopniu lekkim	18	16	13	2	2	2	3	4	3	1	1	1	-	1	1
upośledzeni umysłowo w	10	11	9	1	1	1	1	3	3	-	-	1	1	-	-

stopniu umiarkowanym															
z organicznymi zaburzeniami psychicznymi w stopniu lekkim	18	18	13	2	2	2	3	3	2	1	1	1	-	-	-
z ograniczonymi zaburzeniami psychicznymi w stopniu umiarkowanym	12	12	10	1	1	1	1	2	2	1	1	1	-	-	-
z podwójną diagnozą	17	19	14	2	2	2	4	4	3	1	1	1	-	-	-
przewlekłe choroby somatyczne, poruszające się samodzielnie	19	18	13	2	2	1	3	3	2	1	1	1	1	2	1
nosiciele chorób zakaźnych (HIV, HCV...)	17	17	12	2	2	2	2	3	3	1	1	1	-	1	1
niepiszący	17	19	12	1	1	2	3	4	3	1	1	1	1	2	-
nieczytający	16	18	12	1	1	1	3	4	3	1	1	1	1	2	-
bezdomni	19	19	13	2	2	2	4	3	3	1	1	1	1	2	2

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie danych uzyskanych z WOTUW.

5.6. Placówki leczenia uzależnienia od alkoholu w województwie świętokrzyskim

W 2015 roku liczba poradni i oddziałów dziennych leczenia uzależnienia od alkoholu poszczególnych typów, wg informacji przekazanych przez NFZ oraz wg danych gromadzonych przez WOTUW, zmniejszyła się o 1 w odniesieniu do roku poprzedniego. Pozostałe placówki od 3 lat utrzymują się na niezmiennym poziomie (tabela 28).

Tabela 28. Placówki leczenia uzależnienia od alkoholu w województwie świętokrzyskim.

	Rok 2013	Rok 2014	Rok 2015
	NFZ/WOTUW	NFZ/WOTUW	NFZ/WOTUW
poradnie	22	22	21
oddziały dzienne	4	4	3

oddziały całodobowe terapeutyczne	2	2	2
OLAZA	1	1	1
hostele	2	2	2

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie danych uzyskanych z WOTUW.

5.7. Poradnie leczenia uzależnień

Jak wynika z dostępnych danych, **14** poradni oferowało diagnozę medyczną (nozologiczną), pracę nad planowaniem zdrowienia, naukę umiejętności utrzymywania wczesnej abstynencji oraz pracę nad problemami emocjonalnymi. Jedna poradnia oferowała pomoc w postaci psychoterapii grupowej dla DDA prowadzoną przez psychoterapeutów, również jedna wyodrębniła program leczenia dzieci, młodzieży z problemem alkoholowym. W 2015 roku żadna z poradni nie prowadziła rozmów motywujących do zmian.

Poniższa tabela przedstawia liczbę poradni, które wykonują poszczególne świadczenia i/lub wyodrębnione programy dla różnych grup pacjentów.

Tabela 29. Propozycje programowe poradni leczenia uzależnień.

Rodzaj deklarowanej działalności	2013 Liczba wykonujących poradni (w grupie 20)	2014 Liczba wykonujących poradni (w grupie 20)	2015 Liczba wykonujących poradni (w grupie 20)
diagnoza medyczna (nozologiczna)	20	19	14
leczenie alkoholowych lub lekowych zespołów abstynencyjnych	8	7	4
diagnoza problemowa	19	20	14
badania psychologiczne	16	16	12
kierowanie na badania laboratoryjne	14	11	8
kierowanie na medyczne konsultacje specjalistyczne	14	14	8
programy ograniczenia picia dla osób uzależnionych	Kategoria ta nie występowała w sprawozdawczości do 2013 r.	9	6
rozmowa motywująca do zmiany	20	Kategoria ta nie pojawiła się w	Ta kategoria świadczenia nie

		roku 2014.	wystąpiła w Ankiecie PARPA w 2015 roku
spotkania grupowe o charakterze edukacyjno- motywacyjnym	17	16	9
praca nad rozpoznaniem własnego uzależnienia	20	19	11
praca nad planowaniem zdrowienia	20	20	14
nauka umiejętności utrzymywania wczesnej abstynencji	20	20	14
indywidualne programy terapii	18	18	12
praca nad problemami emocjonalnymi	19	20	14
treningi zachowań konstruktywnych	11	11	8
inne programy i treningi dla uzależnionych	11	10	8
praca nad zapobieganiem nawrotom	18	19	13
wyodrębniony program leczenia dzieci, młodzieży z problemem alkoholowym	1	1	1
terapia krótkoterminowa dla osób pijących szkodliwie (F.10.1)	11	9	5
spotkania edukacyjne dla rodzin (indywidualne i grupowe)	17	16	8
sesje rodzinne (okazjonalne spotkania z pacjentem i jego bliskimi)	16	17	13
terapia par (zaplanowana praca terapeutyczna z parą)	8	11	9
terapia rodzin (zaplanowana praca terapeutyczna z udziałem pacjenta i jego rodziny)	8	12	7
program podstawowy dla współzależnych	18	19	12
program pogłębiony dla współzależnych	12	14	7

pomoc psychologiczna dla dzieci (młodzieży) z rodzin alkoholowych	9	9	3
pomoc psychologiczna dla DDA	11	11	7
psychoterapia indywidualna dla DDA prowadzona przez psychoterapeutów	10	10	7
psychoterapia grupowa dla DDA prowadzona przez psychoterapeutów	2	1	1
wyodrębniony program pomocy dla osób doznających przemocy	8	10	5
wyodrębniony program pomocy dla osób stosujących przemoc	2	5	4
wyodrębniony program leczenia dla osób uzależnionych od nikotyny	5	6	5
wyodrębniony program leczenia dla osób z podwójną diagnozą	11	13	10
wyodrębniony program leczenia dla osób z rozpoznaniem patologicznego hazardu (F.63.0)	11	13	11
wyodrębniony program leczenia dla osób z zaburzeniami nawyków i popędów (F.63.8)	8	9	5

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie danych uzyskanych z WOTUW.

Na terenie województwa świętokrzyskiego 3 poradnie są dostępne dla pacjentów zaledwie kilkanaście godzin tygodniowo, zaś czas pracy 16 poradni zawiera się w przedziale od 40 godzin tygodniowo. Żadna z funkcjonujących poradni nie pracuje ponad 70 godzin w ciągu tygodnia (tabela 30).

Tabela 30. Dostępność świadczeń ambulatoryjnych dla pacjentów.

Liczba dni otwarcia w tygodniu	Rok 2013 liczba poradni	Rok 2014 Liczba poradni	Rok 2015 Liczba poradni
3	3	3	3
4	1	1	1
5	15	16	15
6	1	0	1
7	0	0	0

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie danych uzyskanych z WOTUW.

5.8. Dzielne oddziały terapii uzależnienia od alkoholu

Wszystkie dzielne oddziały uzależniania od alkoholu deklarowały pomoc w zakresie:

- diagnozy problemowej,
- diagnozy medycznej (nozologicznej),
- badań psychologicznych,
- kierowania na badania laboratoryjne,
- kierowania na medyczne konsultacje specjalistyczne,
- spotkania grupowe o charakterze edukacyjno-motywacyjnym,
- pracy nad rozpoznaniem własnego uzależniania,
- pracy nad planowaniem zdrowienia,
- nauki umiejętności utrzymywania wczesnej abstynencji,
- indywidualnych programów terapii,
- pracy nad problemami emocjonalnymi,
- treningów zachowań konstruktywnych,
- innych programów i treningów dla uzależnionych,
- sesji rodzinnych,
- wyodrębnionego programu leczenia dla osób z podwójną diagnozą

Tabela 31. Propozycje programowe dziennych oddziałów uzależnienia od alkoholu.

Rodzaj deklarowanej działalności	Rok 2013 Liczba wykonujących Oddziałów dziennych (w grupie 4)	Rok 2014 Liczba wykonujących Oddziałów dziennych (w grupie 4)	Rok 2015 Liczba wykonujących Oddziałów dziennych (w grupie 4)
diagnoza medyczna (nozologiczna)	4	4	3
leczenie alkoholowych lub lekowych zespołów abstynencyjnych	1	1	2
diagnoza problemowa	4	4	3
badania psychologiczne	3	4	3
kierowanie na badania laboratoryjne	4	4	3
kierowanie na medyczne konsultacje specjalistyczne	3	4	2
programy ograniczenia picia dla osób uzależnionych	Kategoria ta nie występowała w sprawozdawczości do 2013 roku	3	2
rozmowa motywująca do zmiany	4	Kategoria ta nie pojawiła się w roku 2014	Ta kategoria świadczenia nie wystąpiła w Ankiecie PARPA w 2015 roku
spotkania grupowe o charakterze edukacyjno-motywacyjnym	4	4	3
praca nad rozpoznaniem własnego uzależnienia	4	4	3
praca nad planowaniem zdrowienia	4	4	3
nauka umiejętności utrzymywania wczesnej abstynencji	4	4	3
indywidualne programy terapii	4	4	3
praca nad problemami emocjonalnymi	4	4	3
treningi zachowań	4	4	3

konstruktywnych			
inne programy i treningi dla uzależnionych	2	4	3
praca nad zapobieganiem nawrotom	2	3	2
wyodrębniony program leczenia dzieci, młodzieży z problemem alkoholowym	-	-	1
terapia krótkoterminowa dla osób pijących szkodliwie (F.10.1)	2	3	2
spotkania edukacyjne dla rodzin (indywidualne i grupowe)	1	2	3
sesje rodzinne (okazjonalne spotkania z pacjentem i jego bliskimi)	2	4	3
terapia par (zaplanowana praca terapeutyczna z parą)	1	3	2
terapia rodzin (zaplanowana praca terapeutyczna z udziałem pacjenta i jego rodziny)	0	3	2
program podstawowy dla współuzależnionych	0	2	1
program pogłębiony dla współuzależnionych	0	2	1
pomoc psychologiczna dla dzieci (młodzieży) z rodzin alkoholowych	0	2	1
pomoc psychologiczna dla DDA	0	3	1
psychoterapia indywidualna dla DDA prowadzona przez psychoterapeutów	0	2	1
psychoterapia grupowa dla DDA prowadzona przez psychoterapeutów	0	2	1
wyodrębniony program pomocy dla osób doświadczających przemocy	1	2	2

wyodrębniony program pomocy dla osób stosujących przemoc	-	1	1
wyodrębniony program leczenia dla osób uzależnionych od nikotyny	1	1	1
wyodrębniony program leczenia dla osób z podwójną diagnozą	3	4	3
wyodrębniony program leczenia dla osób z rozpoznaniem patologicznego hazardu (F.63.0)	2	2	3
wyodrębniony program leczenia dla osób z zaburzeniami nawyków i popędów (F.63.8)	2	2	2

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie danych uzyskanych z WOTUW.

5.9. Całodobowe oddziały terapii uzależnienia od alkoholu

Funkcjonujące na terenie województwa 2 Całodobowe Oddziały Terapii Uzależniania od Alkoholu oferują klientom szeroką propozycję programową. W 2015 roku, w stosunku do roku 2014, oddziały nie oferowały tylko rozmowy motywującej do zmian. Wykaz wszystkich propozycji prezentuje tabela 32.

Tabela 32. Propozycje programowe całodobowych oddziałów uzależnienia od alkoholu.

Rodzaj deklarowanej działalności	Rok 2013 Liczba wykonujących Oddziałów całodobowych (w grupie 2)	Rok 2014 Liczba wykonujących Oddziałów całodobowych (w grupie 2)	Rok 2015 Liczba wykonujących Oddziałów całodobowych (w grupie 2)
diagnoza medyczna (nozologiczna)	2	2	2
leczenie alkoholowych lub lekowych zespołów abstynencyjnych	2	2	2

diagnoza problemowa	2	2	2
badania psychologiczne	2	2	2
kierowanie na badania laboratoryjne	2	2	2
kierowanie na medyczne konsultacje specjalistyczne	2	2	2
programy ograniczenia picia dla osób uzależnionych	Kategoria ta nie występowała w sprawozdawczości do 2013 roku	1	0
rozmowa motywująca do zmiany	2	Kategoria ta nie pojawiła się w roku 2014	Ta kategoria świadczenia nie wystąpiła w Ankiecie PARPA w 2015 roku
spotkania grupowe o charakterze edukacyjno-motywacyjnym	2	2	2
praca nad rozpoznaniem własnego uzależnienia	2	2	2
praca nad planowaniem zdrowienia	2	2	2
nauka umiejętności utrzymywania wczesnej abstynencji	2	2	2
indywidualne programy terapii	2	2	2
praca nad problemami emocjonalnymi	2	2	2
treningi zachowań konstruktywnych	2	1	2
inne programy i treningi dla uzależnionych	2	1	0
praca nad zapobieganiem nawrotom	2	2	2
wyodrębniony program leczenia dzieci, młodzieży z problemem alkoholowym	-	-	0
terapia krótkoterminowa dla osób pijących szkodliwie (F.10.1)	-	-	0
spotkania edukacyjne dla rodzin (indywidualne i	1	1	1

grupowe)			
sesje rodzinne (okazjonalne spotkania z pacjentem i jego bliskimi)	2	2	1
terapia par (zaplanowana praca terapeutyczna z parą)	-	-	0
terapia rodzin (zaplanowana praca terapeutyczna z udziałem pacjenta i jego rodziny)	-	-	0
program podstawowy dla współuzależnionych	-	-	0
program pogłębiony dla współuzależnionych	-	-	0
pomoc psychologiczna dla dzieci (młodzieży) z rodzin alkoholowych	-	-	0
pomoc psychologiczna dla osób z syndromem DDA	-	1	0
psychoterapia indywidualna dla DDA prowadzona przez psychoterapeutów	-	-	0
psychoterapia grupowa dla DDA prowadzona przez psychoterapeutów	-	-	0
wyodrębniony program pomocy dla osób doznających przemocy	1	2	0
wyodrębniony program pomocy dla osób stosujących przemoc	-	1	0
wyodrębniony program leczenia dla osób uzależnionych od nikotyny	-	1	0
wyodrębniony program leczenia dla osób z podwójną diagnozą	1	2	2
wyodrębniony program leczenia dla osób z rozpoznanem patologicznego hazardu (F.63.0)	1	1	2

wyodrębniony program leczenia dla osób z zaburzeniami nawyków i popędów (F.63.8)	-	1	1
--	---	---	---

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie danych uzyskanych z WOTUW.

5.10. Oddział leczenia alkoholowych zespołów abstynencyjnych

W jedynym na terenie regionu świętokrzyskiego oddziale leczenia alkoholowych zespołów abstynencyjnych, kieruje się pacjentów na badania laboratoryjne, medyczne konsultacje specjalistyczne, prowadzi się rozmowy motywujące do zmiany oraz spotkania grupowe o charakterze edukacyjno-motywującym, a także pracę nad rozpoznaniem własnego uzależnienia oraz przeprowadza diagnozę problemową.

5.11. Hostele

W 2015 roku na terenie województwa funkcjonowały 2 hostele (w 2013 roku – tylko 1). Wśród szerokiej oferty programowej placówki te proponowały: diagnozę problemową, badania psychologiczne, pracę nad planowaniem zdrowienia, indywidualne programy terapii, pracę nad problemami emocjonalnymi, treningi zachowań konstruktywnych, pracę nad zapobieganiem nawrotom, sesje rodzinne oraz inne programy i treningi dla uzależnionych. Podobnie jak w innych placówkach leczenia uzależnienia od alkoholu w województwie świętokrzyskim, hostele nie oferowały rozmowy motywującej do zmiany (tabela 33).

Tabela 33. Propozycje programowe hosteli.

Rodzaj deklarowanej działalności	Rok 2013 Liczba hosteli - 1	Rok 2014 Liczba hosteli - 2	Rok 2015 Liczba hosteli - 2
diagnoza medyczna (nozologiczna)	1	1	1
leczenie alkoholowych lub lekowych zespołów abstynencyjnych	-	1	0
diagnoza problemowa	1	2	2
badania psychologiczne	1	2	1
kierowanie na badania laboratoryjne	-	-	1

kierowanie na medyczne konsultacje specjalistyczne	-	-	1
programy ograniczenia picia dla osób uzależnionych	Kategoria ta nie występowała w sprawozdawczości do 2013 r	-	0
rozmowa motywująca do zmiany	1	Kategoria ta nie pojawiła się w roku 2014	Ta kategoria świadczenia nie wystąpiła w Ankiecie PARPA w 2015 roku
spotkania grupowe o charakterze edukacyjno-motywacyjnym	1	1	1
praca nad rozpoznaniem własnego uzależnienia	1	1	2
praca nad planowaniem zdrowienia	1	2	2
nauka umiejętności utrzymywania wczesnej abstynencji	1	1	2
indywidualne programy terapii	1	2	2
praca nad problemami emocjonalnymi	1	2	2
treningi zachowań konstruktywnych	1	2	2
inne programy i treningi dla uzależnionych	1	2	1
praca nad zapobieganiem nawrotom	1	2	2
wyodrębniony program leczenia dzieci, młodzieży z problemem alkoholowym	-	-	0
terapia krótkoterminowa dla osób pijących szkodliwie (F.10.1)	-	-	0
spotkania edukacyjne dla rodzin (indywidualne i grupowe)	-	1	0
sesje rodzinne (okazjonalne spotkania z pacjentem i jego bliskimi)	1	2	1
terapia par (zaplanowana	-	-	0

praca terapeutyczna z parą)			
terapia rodzin (zaplanowana praca terapeutyczna z udziałem pacjenta i jego rodziny)	-	1	0
program podstawowy dla współuzależnionych	-	-	0
program pogłębiony (ponadpodstawowy) dla współuzależnionych	-	-	0
pomoc psychologiczna dla dzieci (młodzieży) z rodzin alkoholowych	-	-	0
pomoc psychologiczna dla DDA	-	-	0
psychoterapia indywidualna dla DDA prowadzona przez psychoterapeutów	-	-	0
psychoterapia grupowa dla DDA prowadzona przez psychoterapeutów	-	-	0
wyodrębniony program pomocy dla osób doznających przemocy	1	-	0
wyodrębniony program pomocy dla osób stosujących przemoc	1	1	0
wyodrębniony program leczenia dla osób uzależnionych od nikotyny	-	-	0
wyodrębniony program leczenia dla osób z podwójną diagnozą	-	-	0
wyodrębniony program leczenia dla osób z rozpoznaniem patologicznego hazardu (F.63.0)	-	-	0
wyodrębniony program leczenia dla osób z zaburzeniami nawyków i popędów (F.63.8)	-	-	0

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie danych uzyskanych z WOTUW.

Rozdział 6

Działania Samorządu Województwa Świętokrzyskiego w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych

Samorząd Województwa zobligowany jest do podejmowania działań zmierzających do ograniczenia spożycia alkoholu. Zadania Samorządu Województwa realizowane są przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej.

Realizacja zadań wynikających m.in. z Wojewódzkiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych przez Samorząd Województwa może być finansowana z opłat za wydanie przez Marszałka Województwa zezwoleń na obrót hurtowy w kraju napojami alkoholowymi o zawartości do 18 % alkoholu. W roku 2015 wydanych zostało łącznie 32 zezwolenia na obrót hurtowy w kraju napojami alkoholowymi o zawartości do 4,5% alkoholu oraz piwem (piwo) o zawartości od 4,5% do 18% z wyjątkiem piwa (wino). **Z tego tytułu do budżetu Samorządu Województwa w roku 2015 wpłynęła kwota w wysokości 230 100,00 zł. Na realizację zadań w tym obszarze wydatkowano kwotę w wysokości 239 032,57 zł.** Pokryciem zwiększonej kwoty wydatków w stosunku do uzyskanych dochodów z tytułu wydanych zezwoleń były przychody pochodzące z wolnych środków z lat ubiegłych w łącznej wysokości 254 751,68 zł.

Samorząd Województwa realizuje zadania uczestnicząc w ogólnopolskich kampaniach antyalkoholowych, organizując szkolenia, konferencje edukacyjne dotyczące profilaktyki, przeciwdziałania i rozwiązywania problemów alkoholowych.

Ważnym elementem w strukturze działań Samorządu Województwa jest wspieranie działalności oraz programów terapeutycznych realizowanych przez Ośrodek Terapii Uzależnienia i Współuzależnienia przy Wojewódzkim Szpitalu Zespolonym w Kielcach oraz Wojewódzkiego Ośrodka Terapii Uzależnienia i Współuzależnienia funkcjonującego w strukturze Świętokrzyskiego Centrum Psychiatrii w Morawicy.

W ramach dotacji na realizację zadań z zakresu przeciwdziałania alkoholizmowi w 2015 roku wsparcie otrzymał:

- Wojewódzki Szpital Zespolony w Kielcach - OTUiW w kwocie: **9 720,00 zł.** W ramach przyznanej dotacji zostały zrealizowane szkolenia dla pracowników lecznictwa odwykowego, superwizje kliniczne oraz programy terapeutyczne dla uzależnionych i członków ich rodzin;

- ŚCP w Morawicy - WOTUiW w kwocie: **64 817,00** zł. Środki wpłynęły na podwyższenie jakości i efektywności udzielanych świadczeń osobom uzależnionym, jak również członkom ich rodzin.

Dodatkowo corocznie Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej monitoruje działania w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych samorządów gminnych z terenu województwa świętokrzyskiego. Zebrany materiał przesyłany jest do PARPA celem opracowania krajowego sprawozdania z realizacji Ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

Współpracę Samorządu Województwa z organizacjami pozarządowymi reguluje **ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie**. Głównym celem współpracy jest lepsze zaspokajanie potrzeb i podnoszenie poziomu życia mieszkańców regionu oraz wspomaganie zrównoważonego rozwoju województwa, zgodnie ze „Strategią Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego na lata 2012-2020”. W roku 2015 z organizacjami pozarządowymi zostało zawartych łącznie **12 umów** na kwotę **110 000,00** zł na realizację zadań z obszaru profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych. Natomiast na realizację zadań z obszaru przeciwdziałania przemocy zostało zawartych **6 umów** na kwotę **51 250,00** zł. W ramach przyznanej dotacji podnieśli kompetencje pracownicy Wojewódzkiego Ośrodka Terapii Uzależnień i Współuzależnienia od Alkoholu oraz zostały zakupione zestawy komputerowe. Podjęte działania wpłynęły na wzrost jakości i efektywności oferowanego wsparcia.

Wykaz organizacji pozarządowych i opis projektów zrealizowanych w 2015 roku w ramach Wojewódzkiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych z uwzględnieniem działań w obszarze przeciwdziałania przemocy prezentuje załącznik nr 1 str. 77.

Wnioski:

- Liczba uchwał w sprawie przyjęcia gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych wyniosła **100** (o 12 uchwał więcej niż w roku 2014);
- Liczba uchwał przyjętych w 2015 roku, dotyczących powołania gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych wyniosła **20** (o 9 więcej w odniesieniu do roku 2014);
- Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych na terenie województwa świętokrzyskiego w 2015 roku wyniosła **4 602** (spadek o 3% w porównaniu do roku 2014);
- W 2015 roku na terenie województwa świętokrzyskiego liczba obowiązujących zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych wyniosła **12 048** - o 13% więcej w porównaniu do roku 2014 (10 656);
- Liczba jednorazowych zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych spadła o **10%** w odniesieniu do 2014 roku;
- Łączna liczba decyzji dotyczących cofnięcia i wygaśnięcia zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych, wyniosła **31** i wzrosła o **22** decyzje w odniesieniu do roku 2014;
- W ramach realizacji gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych w 2015 roku **59** samorządów gminnych podjęło współpracę z organizacjami pozarządowymi oraz kościołami i związkami wyznaniowymi (o 2 więcej niż w roku 2014);
- **62** gminy zorganizowały szkolenia dla członków gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych – więcej w stosunku do roku 2014, w którym szkolenia tego typu zorganizowało 45 samorządów gminnych;
- Gminne Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w 2015 roku dokonały **758** kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych - tj. więcej o **69%** niż w roku 2014;
- Liczba osób zobowiązanych przez Sąd do leczenia odwykowego stacjonarnego w 2015 roku spadła o ponad **6%** w odniesieniu do roku 2014;
- Na terenie województwa świętokrzyskiego funkcjonowały **71** grupy AA (63 w roku 2014);

- Liczba grup AL-ANON w 2015 roku wzrosła o **1** w odniesieniu do roku 2014 i wyniosła **19**;
- W 2015 roku funkcjonowała tylko **1** grupa AL-ATEEN;
- Liczba samopomocowych grup DDA niezmiennie od 2 lat wynosiła **6**;
- Wzrosła liczba uruchomienia procedury Niebieskiej Karty z **21** w 2014 roku do **27** w 2015 roku;
- W województwie świętokrzyskim w 2015 roku funkcjonowało **13** telefonów zaufania;
- Liczba ofiar przemocy w rodzinie w 2015 roku wzrosła o **22%** z liczbą do **1816** w odniesieniu do roku 2014;
- W 2015 roku liczba uczestników KIS uzależnionych od alkoholu, uczestniczących w zajęciach wynosiła **72** osoby – o 2 więcej w odniesieniu do roku poprzedniego;
- W 2015 roku liczba uczestników CIS uzależnionych od alkoholu po odbytych leczeniu wynosiła **19** osób, w 2014 -24;
- Liczba uczestniczących w szkoleniach sprzedawców napojów alkoholowych w 2015 roku wzrosła prawie o **400** osób w odniesieniu do roku poprzedniego i wyniosła **568** osób;
- Samorządy gminne w 2015 roku realizowały inne niż rekomendowane programy profilaktyczne, które prowadzone były w **71** gminach (w roku 2014 w 68), gdzie łączna liczba młodzieży uczestnicząca w tego typu programach wyniosła **54 385** osób i wzrosła w stosunku do roku 2014 o ponad **13%**;
- W 2015 roku **22%** środków, gminy przeznaczyły na organizację kolonii i obozów z programem zajęć profilaktycznych dla dzieci z rodzin z problemem alkoholowym (kwota **1 383 635,00** zł);
- W 2015 roku spadek o **16%** (**5 856**) liczby osób nietrzeźwych zatrzymanych w celu wytrzeźwienia w pomieszczeniach policyjnych (2014 - 6 952 , 2013 - 6 716);
- W 2015 roku **27** gmin współpracowało w realizacji gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych z innymi samorządami gminnymi (wzrost o 24 w stosunku do roku 2014);
- Na terenie województwa świętokrzyskiego w 2015 roku **51** gmin (o 10 gmin więcej niż w 2014 roku) zadeklarowało, iż podjęta została współpraca w obszarze profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych z samorządami powiatowymi;
- W 2015 roku **44** gminy współpracowały z samorządem województwa w ramach realizacji gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych;

- Wysokość środków finansowych przeznaczonych w 2015 roku w ramach gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych na funkcjonowanie gminnych komisji wynosiła **1 994 639,00 zł**, była wyższa o ponad **13%** w porównaniu do roku poprzedniego;
- W 2015 roku łączna liczba przestępstw popełnionych przez osoby nietrzeźwe wyniosła **836**, w roku 2014 uplasowała się na poziomie – 839;
- Liczba osób zatrzymanych prowadzących pojazd w stanie nietrzeźwości w 2015 roku wynosiła **1922** - zmniejszyła się o **303** osoby w odniesieniu do roku 2014;
- W 2015 roku **77** nietrzeźwych kierowców było sprawcami wypadku drogowego, tj. o 5 mniej niż w roku 2014;
- Zmniejszyła się w 2015 roku liczba osób do **26** będących pod wpływem alkoholu, która spowodowała wypadek drogowy, w roku 2014 było 40 osób;
- W województwie świętokrzyskim w 2015 roku w pomieszczeniach dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia (PDOZ) umieszczono **4 739** nietrzeźwych osób, o ponad **8%** mniej niż w 2014 roku w którym w pomieszczeniach umieszczono 5 173 osoby;
- W 2015 roku łączna liczba osób leczonych w województwie świętokrzyskim z powodu zaburzeń wynikających z używania alkoholu wyniosła **7 662** osoby, tj. o 850 osób mniej niż w roku 2014, w którym liczba ta wyniosła 8 512 osób;
- Wśród wszystkich osób skierowanych na leczenie przez Sąd w 2015 roku, zdecydowanie największa liczba pacjentów podjęła terapię w poradniach – **957** osób, natomiast najmniej osób skorzystało z oferty dziennych oddziałów terapii uzależnienia od alkoholu - **60** osób.

Rekomendacje

Na podstawie danych uzyskanych z monitoringu wypracowane zostały rekomendacje dotyczące kierunków działań koniecznych do podjęcia w regionie:

1. Wzmacnianie/pobudzanie i budowanie mechanizmów partycypacji społecznej w zakresie konsultowania uchwał rad gmin dot. programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych;
2. Wspieranie podejmowanych interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13 i 15 ustawy, która reguluje zakaz sprzedaży alkoholu osobom do lat 18 i zakaz reklamy;
3. Zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu, współuzależnionych i Dorosłych Dzieci Alkoholika;
4. Udzielanie rodzinom w których występują problemy alkoholowe pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie;
5. Realizacja rekomendowanych programów profilaktycznych dla dzieci i młodzieży;
6. Dofinansowanie w ramach GPPiRPA programów psychoterapii uzależnienia od alkoholu w zakresie niefinansowanym przez NFZ (program podstawowy i ponadpodstawowy);
7. Wdrażanie i finansowanie programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla sprawców przemocy;
8. Tworzenie nowych placówek leczenia uzależnienia od alkoholu np.: przez związek gmin;
9. Rozwijanie sieci grup samopomocowych oraz placówek rehabilitacji po odbytych leczeniu np.: KIS, CIS;
10. Wspieranie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, działających w obszarze rozwiązywania problemów alkoholowych;
11. Podejmowanie działań mających na celu doskonalenie zawodowe oraz podnoszenie kompetencji służb zaangażowanych w działania na rzecz rozwiązywania problemów alkoholowych: członków GKRPA, pracowników lecznictwa odwykowego, pracowników oświaty, pracowników ochrony zdrowia;
12. Upowszechnianie superwizji klinicznej dla pracowników placówek leczenia uzależnienia od alkoholu;
13. Prowadzenie punktów konsultacyjnych dla osób uzależnionych i ich rodzin

- z problemem alkoholowym w szczególności w miejscowościach w których brak jest placówek leczenia uzależnienia od alkoholu lub dostęp do nich jest utrudniony, np.: ze względu na dużą odległość lub utrudniony dojazd;
14. Wspieranie działań na rzecz rozwiązywania problemów alkoholowych w domach pomocy społecznej;
 15. Organizowanie oraz finansowanie zadań placówek wsparcia dziennego;
 16. Finansowanie zajęć socjoterapeutycznych lub opiekuńczo-wychowawczych dla dzieci i młodzieży głównie z rodzin z problemem alkoholowym;
 17. Podejmowanie działań mających na celu upowszechnianie stosowania w podmiotach podstawowej opieki zdrowotnej programów wczesnego rozpoznawania i interwencji wobec osób pijących alkohol ryzykownie i szkodliwie;
 18. Tworzenie systemowego wsparcia i terapii dla dzieci z Płodowym Zespołem Alkoholowym (FAS) oraz dla ich rodziców i opiekunów;
 19. Prowadzenie na terenie szkół i innych placówek oświatowych i opiekuńczo-wychowawczych programów profilaktycznych dla dzieci i młodzieży;
 20. Podejmowanie działań edukacyjnych skierowanych do sprzedawców napojów alkoholowych oraz działań kontrolnych i interwencyjnych, mających na celu ograniczanie dostępności napojów alkoholowych, szczególnie dla osób poniżej 18 roku życia;
 21. Organizowanie lokalnych wydarzeń tj.: porad, seminariów w zakresie wdrażania systemu pomocy dziecku i rodzinie z problemem alkoholowym;
 22. Ograniczanie sprzedaży napojów alkoholowych podczas tzw. specjalnych okazji (wydarzeń sportowych, koncertów, festynów, itp.);
 23. Rozwijanie programów pomocowych dla osób uzależnionych od alkoholu i ich rodzin;
 24. Podejmowanie działań na rzecz zwiększenia bezpieczeństwa ruchu drogowego;
 25. Budowanie lokalnych koalicji na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, także w ramach porozumień z innymi samorządami lokalnymi;
 26. Organizowanie lokalnych oraz regionalnych kampanii edukacyjnych oraz włączanie się w ogólnopolskie kampanie dotyczące profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, które mają na celu podniesienie świadomości społeczeństwa na temat szkód zdrowotnych i społecznych, a także odpowiedzialności związanej z konsekwencjami picia i nadużywania alkoholu, oraz stosowania przemocy;
 27. Rozwijanie współpracy pomiędzy samorządami na rzecz profilaktyki i rozwiązywania

problemów alkoholowych;

28. Promowanie i adaptacja dobrych praktyk w obszarze przeciwdziałania alkoholizmowi.

Załącznik nr 1.

Wykaz organizacji pozarządowych wraz z opisem zrealizowanych projektów w 2015 roku:

1.	Fundacja „Przyjazny Dom Dziecka”, ul. Sandomierska 126, 25 – 324 Kielce	<i>„Pozytywnie zakręcenie 2”</i>	Projekt skierowany do dzieci i młodzieży z terenu miasta Kielce, uczęszczających do placówek wsparcia dziennego przy Zespole Placówek „Dobra Chata”, 5 filii Świetlic Środowiskowych dla dzieci i Młodzieży „4 Kąty”, Ogniska Wychowawczego przy Zespole Placówek im. A. Kamińskiego „Kamyk” oraz przebywających w placówkach opiekuńczo – wychowawczych w ZP „Dobra Chata” i ZP „Kamyk”. W ramach zadania odbyły się: - warsztaty dramy – 4 grupy (grupa młodzieży – 15 h zajęć, 3 grupy młodszych po 10 h zajęć), łącznie 45 h dla 60 osób - arteterapia (warsztaty ceramiczne) – 7 grup po 10 osób, 2 spotkania po 2 h dla każdej grupy, łącznie 28 h dla 70 osób - terapia przez ruch: zajęcia taneczne – prowadzone w szkole Kieleckiego Teatru Tańca – 3 grupy po 25 osób, 8 spotkań dla każdej grupy, łącznie 24 h dla 75 osób; treningi piłki nożnej – 4 grupy po 20 osób, 6 spotkań po 1,5 h dla każdej grupy, łącznie 36 h dla 80 osób - rajd 2-dniowy 51 osób (dzieci młodsze oraz grupa dzieci niepełnosprawnych), 3-dniowy 29 osób (młodzież) – rajd harcerski poza ciekawą trasą, zapewnioną bazą noclegową w postaci namiotów i materacy oraz Sali w Domu Harcerza, miał bardzo bogaty program m.in. w postaci bajkowych konwencji, zadań na punktach postojowych, ognisk. Poprzez realizację zadania <u>150 dzieci i młodzieży</u> pochodzących z rodzin dotkniętych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym z powodu uzależnień zdobyło umiejętności społeczne dzięki czemu poprawiło się ich społeczne i emocjonalne funkcjonowanie.
2.	Stowarzyszenie „Nadzieja Rodzinie”, ul. Karczówkowska 36, 25 – 711 Kielce	<i>„Realizacja programów socjoterapii dla dzieci i młodzieży z rodzin dotkniętych problemem alkoholowym”</i>	W ramach projektu przeprowadzono 75 warsztatów socjoterapeutycznych czyli łącznie 150 godzin warsztatów w klubach młodzieżowych „Wolna Strefa” i „Młoda Strefa” z terenu woj. świętokrzyskiego. Wsparciem objęto <u>160 osób – dzieci i młodzieży</u>. Głównym celem realizacji zadania było rozwiązywanie problemów dzieci i młodzieży z rodzin dotkniętych problemem alkoholowym oraz zapobieżenie szerszeniu się wśród wychowanków patologicznych zachowań, w tym m.in. uzależnień, poprzez zorganizowanie ciekawych form pożytecznego spędzania wolnego czasu oraz zajęć socjoterapeutycznych. Zrealizowanie warsztatów zapobiegło rozwojowi postaw aspołecznych, zintegrował klubowiczów poprzez udział w zajęciach grupowych.

3.	Stowarzyszenie Wiejskie „Nasze Kobylany” Kobylany 20/9 m.1 27-500 Opatów	<i>„Tu i Teraz – pod osłoną nieba” tryb pozakonkursowy</i>	W ramach zadania zorganizowano: - 4 spotkania integracyjno – kulturowe (nauka kultury i obyczajów góralskich, nauka tańca zbójnickiego, występ grupy teatralnej) - 20 godz. warsztatów z psychologiem - 14 godz. warsztatów z terapeutą - 3 wyjazdy na basen - zajęcia sportowo – rekreacyjne m.in. zawody piłki nożnej, siatkowej oraz zabawy – konkursy sprawności fizycznej. W warsztatach i spotkaniach uczestniczyło <u>27 dzieci i młodzieży</u> z terenu powiatu opatowskiego i ostrowieckiego. W ramach projektu budowano prawidłowe relacje z innymi ludźmi, rozwijano umiejętności i wiedzę, promowano wartości etyczne, prowadzono zajęcia edukacyjne, realizowano program profilaktyki zdrowotnej, przeciwdziałano alkoholizmowi, realizowano program wychowawczy w rodzinach objętych patologią.
4.	Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Rodziny „SZANSA” ul. Sienkiewicza 60A lok. 7, 25-501 Kielce	<i>„Trening umiejętności społecznych – trening kontroli złości, jak radzić sobie z własną bezzadnością w sytuacjach trudnych”</i>	Zadanie jest skierowane do starszych dzieci i młodzieży z terenu miasta Kielce w wieku 12-15 lat ze środowisk rodzinnych, w których występuje problem alkoholowy i polega na przeprowadzeniu zajęć warsztatowych i terapii EEG-Biofeedback. W projekcie brało udział <u>15 osób</u>. Zrealizowano: - 4 zajęcia warsztatowe po 2 godz. prowadzone przez 2 osoby - łącznie 16 godz., - zajęcia edukacyjno-warsztatowe z rodzicami dzieci biorących udział w programie 2 godz. x 2 os. prowadzące - łącznie 4 godz. - diagnoza uczestników programu na potrzeby terapii EEG-Biofeedback 4 godz., - indywidualna terapia EEG-Biofeedback z 6 osobami po 10 godz. dla każdego uczestnika- łącznie 60 godz. prowadzone przez 2 osoby. Terapia EEG-Biofeedback miała na celu stymulację pracy mózgu u osób, które m.in. charakteryzowały się brakiem efektywnej koncentracji uwagi oraz miały trudności z radzeniem sobie z impulsywnością, nadpobudliwością oraz szczególnie słabo kontrolowały własne emocje.
5.	Stowarzyszenie Przyjaciół Dzieci i Przeciwdziałania Patologiom Społecznym „PLUSIK” Kostomłoty Drugie, ul. Kościelna 2A 26 – 085 Miedziana Góra	<i>„Razem – Raźniej”</i>	W zadaniu uczestniczyło <u>20 osób</u> (dzieci i młodzież) z gminy Miedziana Góra. Zrealizowano 13 zajęć socjoterapeutycznych w tym odbyło się: - 14 godz. z psychologiem - 14 godz. z pedagogiem - 14 godz. - opiekun grupy - 4 godz. zajęć z robotyki. Zorganizowano 1 wyjazd do Parku Jurajskiego.
6.	Stowarzyszenie Bezpieczny Powiat Starachowicki, ul. Armii Krajowej 27,	<i>„SOS dla ruchu drogowego – Stop Pijanym Kierowcom”</i>	Odbiorcami zadania byli uczestnicy ruchu drogowego z woj. świętokrzyskiego z powiatów: konecki, skarżyski, starachowicki, ostrowiecki, opatowski, kielecki (ziemski). Adresatami działań byli kierowcy jako

	27-200 Starachowice		bezpośredni uczestnicy ruchu drogowego ale także uczestnicy pośredni, którzy mają wpływ na stan trzeźwości kierowców, czyli dzieci i rodziny kierowców oraz pasażerowie. Zrealizowano: - działania edukacyjne dla kierowców podczas kontroli drogowych z wykorzystaniem alkoholigli i sprzęt u ratownictwa drogowego oraz fantomy do resuscytacji - szkolenia dla młodzieży w wieku 18-24 lat - zajęcia edukacyjne i informacyjne dla najmłodszych - szkolenia wolontariuszy z zakresu bezpieczeństwa (zachowania podczas kontroli drogowych na drogach) . W przeprowadzonych kontrolach wzięło udział ponad <u>450 osób</u>, a w szkoleniach i pokazach dla dzieci, młodzieży ok. <u>1600 osób</u>. Działania z projektu były promowane na największej imprezie w powiecie starachowickim „Jarmark u Strzecha” w którym wzięło udział ok. 5000 osób, podczas festynu profilaktycznego w którym uczestniczyło ok. 3000 osób oraz IX Wojewódzkich Młodzieżowych Zawodów Ratowniczych, a relację z nich na żywo prowadziło radio ESKA. Relację filmową z zawodów wykonała Telewizja Starachowice.
7.	Świętokrzyski Klub Abstynentów „RAJ” ul. Jagiellońska 42a, 25-606 Kielce	<i>„Realizacja własnego autorskiego programu profilaktycznego – POKONAĆ SIEBIE – w zakresie picia alkoholu skierowanego do osób chcących uzyskać prawo jazdy – mieszkańców województwa świętokrzyskiego”</i>	W ramach zadania przeprowadzono w Szkołach Nauki Jazdy w Kielcach, Końskich, Stąporkowie, Jędrzejowie, Busku-Zdroju, Skarżysku, Starachowicach, Włoszczowie, Suchedniowie, Sandomierzu, Opatowie, Piekoszowie, Ostrowcu i innych miejscowościach woj. świętokrzyskiego 37 zajęć warsztatowo-profilaktycznych (z tego 5 zajęć w ramach wolontariatu) pt.: „Pokonać siebie” dla uczestników będących słuchaczami kursów na prawo jazdy (3 godz. warsztatów dla każdego kursu) w tym również odbyły się 2 spotkania społeczne w Areszcie Śledczym w Kielcach i Zakładzie Karnym w Pińczowie. Ze względu na duże zapotrzebowanie w/w warsztatów przeprowadzono dodatkowo (w ramach wolontariatu) 9 profilaktyk w szkołach jazdy z terenu woj. świętokrzyskiego. W zajęciach brała udział grupa kursantów od 8 do 40 osób, łącznie <u>ok. 500 uczestników</u> w wieku od 16 roku życia. W ramach projektu zostały zakupione alkoholigle oraz alkomat.
8.	Caritas Diecezji Kieleckiej ul. Jana Pawła II 3, 25-013 Kielce	<i>„Wiem więcej – pomogę lepiej”</i>	Projekt realizowany na terenie 4 powiatów woj. świętokrzyskiego: m. Kielce, kieleckiego, kazimierskiego i jędrzejowskiego. W ramach zadania: - objęto działaniami projektowymi 75 osób dorosłych (rodziców/opiekunów), dzieci i młodzież – wychowanków świetlic Caritas Diecezji Kieleckiej - objęto działaniami projektowymi grupy 15 os. dorosłych – wychowawców/pedagogów świetlicowych - przeprowadzono w każdej z 10 placówek cykl warsztatów psychologiczno – profilaktycznych obejmujących łącznie 90 godz., 3 warsztaty po 3 godz. prowadzone przez psychologa, profilaktyka i pedagoga - przeprowadzono cykl sesji superwizyjno –

			konsultacyjnych obejmujących łącznie 30 godz., 2 grupy po 15 godz. (5 spotkań po 3 godz.) - wydano 15 zaświadczeń ukończenia warsztatów superwizyjno – konsultacyjnych.
9.	Stowarzyszenie Bezpieczny Dom ul. 1 Maja 57, 25-511 Kielce	<i>„Rozwój poradnictwa i edukacji dla rodziców służącego rozpoznawaniu zagrożeń uzależnień u dzieci i młodzieży oraz podnoszenie kompetencji osób pracujących w placówkach świadczących pomoc dla dzieci i młodzieży z rodzin z problemem alkoholowym”</i>	Zadanie było realizowane na terenie 13 szkół z powiatów: kieleckim, koneckim, pińczowskim i jędrzejowskim przeprowadzono łącznie 15 dwugodzinnych spotkań z rodzicami (łącznie 30 godz.), mających na celu przekazanie wiedzy na temat symptomów uzależnienia, najczęściej zażywanych przez młodzież substancji psychoaktywnych i sygnałów ostrzegawczych. Ogółem wzięło w nich udział ponad 500 osób – w tym także przedstawiciele grona pedagogicznego. Przeprowadzono również cykl warsztatów dla rodziców, w których udział wzięło łącznie 62 osoby. Odbyły się 4 edycje warsztatów każdy po 6 godz. (łącznie 24 godz.), w ramach których uczestnicy nabyli wiedzę na temat rozpoznawania symptomów uzależnienia, sposób reagowania w takich sytuacjach oraz podnieśli kompetencje wychowawcze. Przez cały okres trwania projektu raz w tyg. przez 3 godz. prowadzone były dyżury w punkcie konsultacyjnym, gdzie do dyspozycji był psycholog i specjalista psychoterapii uzależnień. Dyżury trwały łącznie 87 godz. i w ich trakcie przeprowadzono 37 konsultacji z zakresu profilaktyki uzależnień. Z pomocy skorzystało <u>46 osób</u>.
10.	Stowarzyszenie na Rzecz Wspierania Rodziny, Dzieci i Młodzieży „ANIMATO” Śędowice 113, 28-411 Michałów	<i>„Warsztaty terapeutyczne dla osób z problemem alkoholowym przebywających w Domu Pomocy Społecznej w Pińczowie”</i>	W ramach realizacji zadania odbyły się spotkania grupowe o charakterze edukacyjno – motywacyjnym dla mieszkańców Domu Pomocy Społecznej w Pińczowie. W zajęciach uczestniczyło <u>10 osób</u>, wytypowanych przez pracowników DPS, najbardziej potrzebujących specjalistycznego wsparcia, a także rokujących na udział w całym cyklu zajęć. Spotkania realizowane były w wymiarze 2 godz. w tygodniu – łącznie 36 godz. Do zadania zakupione zostały materiały, a także rzutnik multimedialny. Informacja o realizacji zadania była zamieszczona w prasie lokalnej tj. Tygodnik Ponidzia i Echo Dnia Pińczowskie.
11.	Stowarzyszenie Monar, ul. Nowolipki 9b, Warszawa 00 - 151 - Dom dla Osób Bezdomnych i Najuboższych „Monar – Markot”, ul. Niekańska 12, 26 – 220 Stąporków	<i>„Pomoc psychologiczno – terapeutyczna dla osób z problemem alkoholowym przebywających w Domu dla Bezdomnych i Najuboższych MONAR – MARKOT w Stąporkowie”</i>	Zrealizowane zadania objęły: - przeprowadzenie 54 godz. zajęć grupy psychoedukacyjnej (po 18 godz. dla każdej z 3 grup) - przeprowadzenie 180 godz. indywidualnych konsultacji psychologicznych (po 6 godz. dla każdego z <u>30 uczestników</u>) - przeprowadzenie 90 godz. indywidualnych konsultacji ze specjalistą terapii uzależnień (po 3 godz. dla każdego z 30 uczestników) - wydanie 30 zaświadczeń uczestnictwa w cyklu zajęć profilaktycznych. Celem zadania było zapobieganie rozwojowi problemu alkoholowego oraz zahamowanie jego postępów i ograniczenie dalszych konsekwencji zdrowotnych i społecznych szkodliwego i ryzykownego picia u <u>30 mieszkańców</u> Domu dla osób Bezdomnych i Najuboższych MONAR – MARKOT w Stąporkowie.

12.	Stowarzyszenie „Arka Nadziei” ul. Mickiewicza 1 25-352 Kielce	<i>„Program psychologiczno – terapeutyczny dla osób bezdomnych uzależnionych lub zagrożonych alkoholizmem”</i>	Zrealizowano program z zakresu terapii i profilaktyki zapobiegania alkoholizmowi w środowisku osób bezdomnych i zagrożonych wykluczeniem społecznym korzystających z opieki Stowarzyszenia Arka Nadziei w Domu dla Bezdomnych w Chałupkach. Zrealizowano 15 spotkań po 3 godz. prowadzonych przez 2 realizatorów (łącznie 90 godz.). W spotkaniach brało udział od 5-7 osób. W trakcie realizacji projektu pomocą psychologiczno – terapeutyczną zostało objętych <u>19 osób- mieszkańców placówki.</u>
13.	STOWARZYSZENIE „NADZIEJA RODZINIE” ul. Karczówkowska 36, Kielce	<i>Dobre decyzje, dobre nawyki – kształtowanie postaw dzieci i młodzieży</i>	W ramach udzielonej dotacji przeprowadzono 190 godzin warsztatów nt. uzależnienia od substancji psychoaktywnych, cyberprzemocy, uzależnień behawioralnych oraz HIV/AIDS. W zadaniu uczestniczyło 225 osób w wieku 7-19 lat (podopieczni Klubów Wolna i Młoda Strefa w Kielcach, Chmielniku, Miedzianej Górze, Mniowie oraz Pierzchnicy).
14.	Stowarzyszenie „Pro Civitas” w Piekoszowie, ul. Częstochowska 103, Piekoszów	<i>Realizacja programów profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania narkomanii poprzez organizację Punktów Poradnictwa psychologicznego, społeczno – prawnego dla osób uzależnionych, współuzależnionych ...</i>	W ramach dotacji utworzono na terenie powiatu kieleckiego ziemskiego i grodzkiego, ostrowieckiego, skarżyskiego i starachowickiego punkty konsultacyjne dla osób uzależnionych, współuzależnionych i zagrożonych uzależnieniem. Udzielono 120 porad prawnych i ogólnie – informacyjnych, 120 h – porad psychologicznych oraz przeprowadzono 5 spotkań edukacyjno – wspierających dla beneficjentów projektu. Liczba osób, która skorzystała ze wsparcia wyniosła <u>150 osób.</u>
15.	Stowarzyszenie Bezpieczny Powiat Starachowice, ul. Armii Krajowej 27, Starachowice	<i>Dbamy o jakość</i>	Celem zadania było przeprowadzenie szkolenia dla <u>35 osób</u> z terenu województwa świętokrzyskiego (przedstawicieli policji i nauczycieli). Podczas szkolenia poruszano tematykę cyberprzemocy, dopalaczy oraz narkotyków. Został opracowany spot edukacyjny wspierający działania z zakresu profilaktyki. Ponadto podczas szkoleń pt. Dbamy o jakość” dokonano spotkań z rodzicami i uczniami. Spotkania organizowano w szkołach podstawowych, gimnazjach i szkołach ponadgimnazjalnych. W szkoleniach udział wzięło <u>23 000 osób.</u>

16.	Stowarzyszenie Pomocy Rodzinie „PRO” ul. J.Kochanowskiego Kielce	<i>Uzależnienia XXI wieku – narkotyki hazard, Internet</i>	W ramach dotacji zorganizowano 6 szkoleń (po 12 dydaktycznych godzin) podczas których przeszkolono <u>86 osób</u> (zajmujących się profilaktyką m.in. nauczycieli, przedstawicieli GKRPA) z zakresu wiedzy nt. problemów wynikających ze stosowania i nadużywania: narkotyków, dopalaczy, hazardu i Internetu. Uczestnicy nabywali umiejętności samodzielnego prowadzenia warsztatów profilaktycznych.
17.	Stowarzyszenie „Nadzieja Rodzinie” ul. Karczówkowska 36, Kielce	<i>Podniesienie kompetencji terapeutów zajęciowych</i>	W ramach projektu przeprowadzono kurs z zakresu terapii zajęciowej, który przeznaczony był dla kadry Klubów Wolna i Młoda Strefa – <u>15 osób</u> (wychowawcy/kierownicy). Kurs obejmował 160 h. Kadra nabyła następujących umiejętności: nawiązywania i utrzymywania kontaktu psychoterapeutycznego z podopiecznymi, planowania indywidualnego i grupowego programu terapii. Dodatkowo kadra nabyła umiejętności wykonywania wraz z klubowiczami podczas zajęć terapeutycznych prac rękodzielniczych np. wikliniarskich, czy krawieckich. W trakcie zajęć uczestnicy poznali również podstawy języka migowego.
18.	Stowarzyszenie MONAR Ośrodek Leczenia, Terapii i Rehabilitacji LUTA	<i>Podniesienie kompetencji zawodowych grup zajmujących się profilaktyką, leczeniem, rehabilitacją bądź wsparciem osób uzależnionych</i>	Stowarzyszenie realizując zadanie wywiązało się z zamierzonych celów. Misją zadania było zrealizowanie superwizji dla zespołu Ośrodka Leczenia, Terapii i Rehabilitacji Uzależnień dla Dzieci i Młodzieży. W 28 godzinach superwizji udział wzięło <u>9 pracowników placówki</u> (instruktorów i specjalistów terapii uzależnień).

Źródło: Opracowanie własne ROPS.

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1. Uchwały organów gminy dotyczące profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych w województwie świętokrzyskim w latach 2013-2015	8
Wykres 2. Konsultowanie uchwał z innymi podmiotami	9
Wykres 3. Liczba gmin w województwie, w których w roku sprawozdawczym obowiązywał uchwalony przez radę gminy zakaz sprzedaży, podawania, wnoszenia oraz spożywania napojów alkoholowych w wyznaczonych miejscach	10
Wykres 4. Limit punktów sprzedaży napojów alkoholowych uchwalony przez gminy na terenie województwa świętokrzyskiego	11
Wykres 5. Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych	12
Wykres 6. Liczba mieszkańców w województwie przypadająca na jeden punkt sprzedaży napojów alkoholowych	13
Wykres 7. Liczba jednorazowych zezwoleń oraz zezwoleń wydanych przedsiębiorcom	14
Wykres 8. Liczba zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych	15
Wykres 9. Liczba cofniętych zezwoleń	16
Wykres 10. Szkolenia członków gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych oraz kontrole punktów sprzedaży napojów alkoholowych przeprowadzonych przez GKRPA	18
Wykres 11. Prace gminnej komisji - pomoc ofiarom przemocy	19
Wykres 12. Realizator gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych	21
Wykres 13. Instytucje i grupy działające w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie	25
Wykres 14. Działania gmin na rzecz przeciwdziałania nietrzeźwości kierowców	31
Wykres 15. Szkolenia dla właścicieli punktów oraz dla sprzedawców napojów alkoholowych	33
Wykres 16. Liczba osób ujawnionych prowadzących pojazd po użyciu alkoholu	46
Wykres 17. Liczba osób zatrzymanych prowadzących pojazd w stanie nietrzeźwości (0,2-0,5%)	47
Wykres 18. Liczba wypadków drogowych, których sprawcami były osoby nietrzeźwe, w tym pieszy i kierujący	48
Wykres 19. Liczba ujawnionych wykroczeń z ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi	48
Wykres 20. Liczba osób do wytrzeźwienia umieszczonych w PDOZ	49
Wykres 21. Liczba przestępstw popełnionych przez osoby nietrzeźwe (wg wybranych kategorii przestępstw)	50

Wykres 22. Osoby pijące alkohol szkodliwie	53
--	----

SPIS TABEL

Tabela 1. Wartość alkoholu sprzedanego w województwie świętokrzyskim	15
Tabela 2. Gminne komisje rozwiązywania problemów alkoholowych	17
Tabela 3. Działania podejmowane przez gminną komisję wobec członków rodzin, w których dochodziło do przemocy	20
Tabela 4. Grupy pomocowe i samopomocowe	21
Tabela 5. Klienci punktów konsultacyjnych dla osób z problemem alkoholowym	22
Tabela 6. Centra Integracji Społecznej	23
Tabela 7. Kluby Integracji Społecznej	24
Tabela 8. Rekomendowane programy profilaktyczne	26
Tabela 9. Inne (niż rekomendowane) programy profilaktyczne	26
Tabela 10. Formy działań profilaktycznych podejmowanych w województwie świętokrzyskim.....	27
Tabela 11. Inne działania profilaktyczne skierowane do dzieci i młodzieży	28
Tabela 12. Programy interwencyjno-profilaktyczne dla młodzieży eksperymentującej z psychoaktywnymi, w tym z alkoholem	29
Tabela 13. Działania gmin w zakresie nietrzeźwości w miejscach publicznych	30
Tabela 14. Działania gmin w zakresie nietrzeźwości w miejscach publicznych	32
Tabela 15. Współpraca między gminami w ramach realizacji gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych	33
Tabela 16. Współpraca między gminami a samorządem powiatu w ramach realizacji gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych	35
Tabela 17. Współpraca między gminami a samorządem województwa w ramach realizacji gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych	36
Tabela 18. Współpraca między gminami a organizacjami pozarządowymi oraz kościołami i związkami wyznaniowymi w ramach gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych	37
Tabela 19. Współpraca między gminami a stowarzyszeniami/klubami abstynenckimi w ramach realizacji gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych	39
Tabela 20. Badania naukowe, diagnozy i sondaże z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych zrealizowane na terenie gmin województwa świętokrzyskiego	40
Tabela 21. Finansowanie poszczególnych zadań w ramach gminnych programów profilaktyki i	

rozwiązywania problemów alkoholowych	42
Tabela 22. Liczba pacjentów uzależnionych zarejestrowanych ogółem w różnych typach placówek	51
Tabela 23. Liczba pacjentów uzależnionych od alkoholu, według wieku	51
Tabela 24. Pacjenci zobowiązani do leczenia	52
Tabela 25. Pacjenci zobowiązani do leczenia przez sąd według typów placówek	52
Tabela 26. Pacjenci będący członkami rodzin osób pozostających w bliskich relacjach z osobami uzależnionymi	54
Tabela 27. Osoby przyjmowane do leczenia o różnych dysfunkcjach zdrowotnych	55
Tabela 28. Placówki leczenia uzależnienia od alkoholu w województwie świętokrzyskim	56
Tabela 29. Propozycje programowe poradni leczenia uzależnień	57
Tabela 30. Dostępność świadczeń ambulatoryjnych dla pacjentów.....	60
Tabela 31. Propozycje programowe dziennych oddziałów uzależnienia od alkoholu	61
Tabela 32. Propozycje programowe całodobowych oddziałów uzależnienia od alkoholu	63
Tabela 33. Propozycje programowe hosteli	66